

แบบเสนอโครงการวิจัย (research project)

ประกอบการเสนอของบประมาณ แผนบูรณาการพัฒนาศักยภาพ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

(เป้าหมายที่ 1 2 และ 3)

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาไทย) การพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สู่ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชน ภายใต้โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0

(ภาษาอังกฤษ)

ชื่อชุดโครงการวิจัย (ภาษาไทย)

(ภาษาอังกฤษ)

ชื่อแผนบูรณาการ(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ส่วน ก : ลักษณะโครงการวิจัย

โครงการวิจัยใหม่

โครงการวิจัยต่อเนื่อง

ระยะเวลา ปีเดือน ปีนี้เป็นปีที่ (ระยะเวลาดำเนินการวิจัยไม่เกิน 5 ปี)

1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

เป้าประสงค์

2.2 การพัฒนาสังคมผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Society) เพื่อสร้าง

ผู้ประกอบการทางธุรกิจ

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 : การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์

-ไม่ต้องระบุ-

3. ยุทธศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ 1. การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

ประเด็นยุทธศาสตร์

1.2 เศรษฐกิจดิจิทัลและข้อมูล

แผนงาน

1.1.1 การเกษตรสมัยใหม่ (Modern agriculture)

4. ยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติรายประเด็น

ยุทธศาสตร์การวิจัยรายประเด็นด้านการประยุกต์เพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง

5. อุตสาหกรรมและคลัสเตอร์เป้าหมาย

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Affluent, Medical and Wellness Tourism)

6. ยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างความสัมพันธ์และเชื่อมโยงเครือข่าย

ส่วนประกอบประกอบในการจัดทำโครงการวิจัย

1. ผู้รับผิดชอบ

คำนำหน้า	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่งในโครงการ	สัดส่วนการมีส่วนร่วม	เวลาที่ทำวิจัย (ชั่วโมง/สัปดาห์)
นางสาว	เพ็ญญา ปาละปิ่น	หัวหน้าโครงการ	50	9
นาย	ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด	ผู้ร่วมวิจัย	25	6
นางสาว	บัว ศรีคช	ผู้ร่วมวิจัย	5	3
นางสาว	ชลลดา ชูณิษชานนท์	ผู้ร่วมวิจัย	5	3
นางสาว	ไพลิน กลิ่นเกษร	ผู้ร่วมวิจัย	5	3
นางสาว	วิภาดา เชี่ยวชาญ	ผู้ร่วมวิจัย	5	3
นาย	จามร สิริภรณ์ระ	ผู้ร่วมวิจัย	5	3

2. สาขาการวิจัยหลัก OECD4. เกษตรศาสตร์

สาขาการวิจัยย่อย OECD4.2 เกษตรศาสตร์ : เกษตรศาสตร์

ด้านการวิจัย เกษตร

3. สาขา ISCED 08 Agriculture, forestry, fisheries and veterinary

081 Agriculture

0810 Agriculture not further defined

4. คำสำคัญ (keyword)

คำสำคัญ (TH) เกลือสินเธาว์, ผลิตภัณฑ์, เอกลักษณ์, ประเทศไทย 4.0

คำสำคัญ (EN) sail rock, product, identity, Thailand 4.0

5. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

“เกลือ”ได้รับการพิจารณาว่าเป็นทรัพยากรอันมีค่าของประเทศไทยนับตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์ โดยเกลือมีความสำคัญในฐานะเป็นฐานทรัพยากรทางด้านอาหารและใช้ประกอบในกิจกรรมด้านต่างๆ และจากข้อมูลที่ปรากฏในบันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์พบว่าเกลือมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนแต่ละภูมิภาคหลากหลายพื้นที่ในประเทศไทย ทั้งด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรมชุมชน ตำนานท้องถิ่นต่างๆ รวมไปถึงการใช้ประโยชน์จากเกลือเพื่อการดำรงอยู่ โดยเฉพาะวิถีชีวิตของคนชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) ที่พบว่าเกลือมีความสัมพันธ์กับคนในชุมชนและสร้างความหมายต่อคนและพื้นที่ผ่านพิธีกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเกลือ ในรูปแบบของการใช้ประโยชน์และเป็นส่วนประกอบหนึ่งของพิธีกรรมซึ่งเป็นศูนย์รวมความเชื่อถือศรัทธาของชุมชน โดยเฉพาะประเพณีอีสานในรอบปีที่เรียกว่า “ฮีตสิบสองคองสิบสี่” ที่เกลือได้เข้ามาเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งในการประกอบพิธีกรรมในรอบปี โดยเฉพาะประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบูชาบรรพชนที่ล่วงลับในช่วงเดือนเก้าเดือนสิบ คือ บุญข้าวสากและบุญข้าวประดับดิน

อีกทั้งเกลือถือเป็นสิ่งที่สะท้อนวิถีชีวิตประจำวันของคนในชุมชนภาคอีสานในแง่ของวัฒนธรรม การทำอาหาร การถนอมอาหาร และแสดงให้เห็นถึงการแบ่งปันช่วยเหลือกันที่ทำให้เกิดลักษณะแบบเครือญาติที่อยู่ร่วมกันเป็น

ชุมชน เป็นครอบครัว และยังชี้ให้เห็นว่าเกลือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมีความจำเป็นซึ่งจะขาดไปไม่ได้ ดังปรากฏผ่านภาษาที่พูดกันในชุมชนที่ใช้บอกเล่าความสำคัญเกี่ยวกับเกลือที่มีต่อชุมชน ดังเช่น “พริกบ้านเหนือเกลือบ้านใต้” ซึ่งมีความหมายว่าเป็นสังคมที่พึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน คำกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของเกลือกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่อยู่ร่วมกัน โดยไม่สามารถขาดเกลือได้ และต้องหามาให้พร้อมสำหรับครัวเรือนเพื่อใช้ถนอมอาหารและปรุงอาหาร ถ้าไม่มีเกลือก็แสดงถึงลักษณะของครอบครัวที่ไม่ช่วยเหลือตนเอง ต้องพึ่งพาคนอื่น ทั้ๆที่สิ่งของบางอย่างมีอยู่ตามธรรมชาติในชุมชน แต่ไม่รู้จักนำมาใช้ประโยชน์กับครัวเรือนตนเอง เหล่านี้เป็นต้น

จากบันทึกเรื่องราวคำบอกเล่าเกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนภาคอีสานซึ่งผูกพันกับเกลือที่นั่นสอดคล้องกับธรณีประวัติที่พบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) เป็นภูมิภาคที่มีชั้นเกลือหินอยู่ใต้พื้นดินปริมาณมหาศาล โดยจากข้อมูลของกองเศรษฐกิจธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี ปีพ.ศ.2548 ระบุว่าใต้พื้นดินของแอ่งโคราชและสกลนคร มีปริมาณแร่โพแทช ประมาณ 407,000 ล้านตัน และเป็นเกลือหินประมาณ 18 ล้านตัน ในพื้นที่ 50,000 ตารางกิโลเมตร โดยมีแหล่งเกลือที่สำคัญทั้งสิ้น 7 แหล่ง คือ แหล่งอุบล แหล่งอุดร หนองคาย สกลนคร แหล่งทุ่งกุลาร้องไห้ แหล่งบ่าเหน็จณรงค์ ชัยภูมิ และแหล่งตลาดแค โคราช (ประเสริฐ วิทยารัฐ,2538:40)

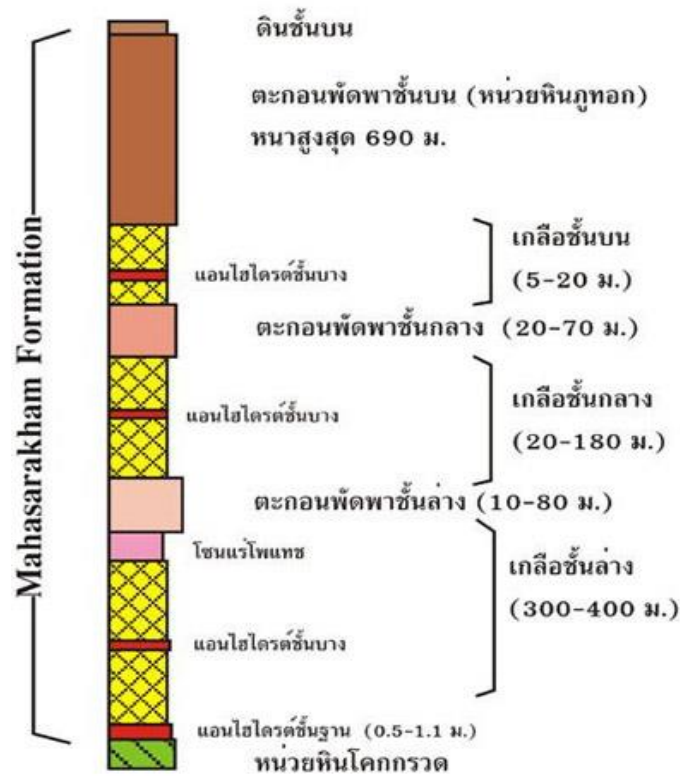
จากการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ซึ่งได้บันทึกไว้ว่าในราว 100 ล้านปีมาแล้ว น้ำทะเลที่ไหลท่วมดินแดนภาคอีสานได้ถูกปิดกั้นด้วยเทือกเขา การยกตัวของเทือกเขาภูพานตอนกลางของภาคได้ทำให้เกิดการแบ่งดินแดนอีสานเป็น 2 ส่วน มีลักษณะเป็นแอ่งคล้าย ๆ กันกะทะ ประกอบด้วย ส่วนที่อยู่ทางเหนือเรียกว่า "แอ่งสกลนคร" และส่วนทางตอนใต้ที่เรียกว่า "แอ่งโคราช"

ภาพที่ 1 ที่ราบสูงโคราช
ที่มา: www.chk.ac.th

ขอบแอ่งที่ยกตัวขึ้นนั้นได้กั้นให้เกิดเป็นทะเลปิด น้ำทะเลที่ถูกขังอยู่ในแอ่งนานวันเข้าน้ำเค็มเหล่านี้ก็ถูกแสงแดดแผดเผาจนเหลือเป็นเพียงตะกอนเกลือหินและแร่โพแทช และจากการเปลี่ยนแปลงทางธรณีวิทยาตลอดเวลา น้ำบาดาลก็ได้กักเซาะโดมเกลือ (dome) ใต้ดินจนทรุดตัวลงกลายเป็นทะเลสาบต่างๆ โดยที่ราบสูงอีสานถือเป็นที่ราบสูงผืนใหญ่ที่สุดในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง สภาพธรณีวิทยามีชั้นหินเกลือและแร่โพแทชคุณภาพเยี่ยมที่ถมกระจายไปกว่า 2

ใน 3 ของพื้นที่ ชุดดินที่เกิดจากการรุกของทะเลน้ำ คือ หมวดหินมหาสารคาม(Maha Sarakham Formation) ที่เกิดในยุคครีเทเชียสตอนปลาย ประกอบด้วย หินดินดานเนื้อหยาบ และหินทรายแป้ง มีความหนามาก มีสีแดงซีดถึงน้ำตาลปนแดง มีชั้นหินเกลือแทรกตัวอยู่ และหมวดหินภูทอก (Phu Tok Formation) เกิดในยุคครีเทเชียสตอนปลายถึงยุคเทอร์เชียรี ประกอบด้วยหินทรายเนื้อละเอียดถึงปานกลาง แทรกด้วยหินตะกอนทราย สีน้ำตาลแดง (บัวอิน, 2552. ระบบออนไลน์)

ภาพที่ 2 ลำดับชั้นหินของหมวดหินมหาสารคามดัดแปลงจาก ผลการเจาะสำรวจ บริเวณ อ.ยางตลาด จ.กาฬสินธุ์
ที่มา: กรมทรัพยากรธรณี

โดยจากการศึกษาประวัติความเป็นมาของการทำเกลือสินเธาว์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าจุดเริ่มต้นของการทำเกลือสินเธาว์คือที่บริเวณอ่างเก็บน้ำหนองบ่อ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคามโดยเกิดขึ้นหลังจากที่กรมทรัพยากรธรณีได้ทำการสำรวจน้ำบาดาลในปี พ.ศ.2512-2513 และค้นพบน้ำเค็มในเขตต้นน้ำเสี้ยว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จึงกลายเป็นจุดริเริ่มของการทำอุตสาหกรรมเกลือตลอดระยะเวลา 10 ปี นับจากปี พ.ศ.2514 และมีการขยายตัวอย่างมากในระหว่างปี พ.ศ. 2514 – 2522ซึ่งนอกจากการขยายตัวภายในจังหวัดมหาสารคามแล้ว การทำเกลือสินเธาว์ยังขยายไปยังจังหวัดอื่นๆ ในภูมิภาคเดียวกัน (กองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2557.ระบบออนไลน์) โดยการทำอุตสาหกรรมเกลือนั้นพบว่ามีอยู่อย่างหนาแน่นในบริเวณจังหวัดมหาสารคาม ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ ก่อนที่จะขยายฐานการผลิตไปยังจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ กาฬสินธุ์ หนองคาย สกลนครและอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี เป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่บนแหล่งเกลือหิน และเป็นแหล่งที่มีการผลิตเกลือสินเธาว์ใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือกล่าวได้ว่าเป็นแหล่งใหญ่ที่สุดในประเทศไทย โดยในราวปี พ.ศ.2512-2513 เจ้าหน้าที่จากกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้เข้ามาสำรวจพื้นที่และทำการขุด

เจาะพื้นดินบริเวณโรงเรียนชุมชนบ้านดุง โดยมีการขุดลึกประมาณ 70-80 เมตร พบว่ามีน้ำสีขาวซึมผ่านเครื่องมือขุดเจาะ และเมื่อขมิบดูมีรสชาติเค็ม ประชาชนจึงได้นำน้ำดังกล่าวมาต้มซึ่งปรากฏว่าน้ำที่ต้มมีเกลือสีขาว ภายหลังจากนั้นจึงได้มีการต้มเกลือไว้บริโภคในครัวเรือนเรื่อยมา และต่อมาได้มีการต้มเกลือโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการค้า การพาณิชย์ ซึ่งเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานีถือว่าเป็นเกลือที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในโรงงานอุตสาหกรรมเนื่องจากเป็นเกลือที่มีความเข้มข้นสูงมีความบริสุทธิ์มากกว่าเกลือทะเล 95-99 % นอกจากนี้เกลือที่ใช้บริโภคในปัจจุบันพบว่าโดยมากมาจากอำเภอบ้านดุง ด้วยเหตุนี้อำเภอบ้านดุงจึงถือเป็นแหล่งต้นเกลือที่ส่งขายทั่วประเทศและสินค้าถูกนำไปตีตราในแต่ละจังหวัด

อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ.2560 (ปัจจุบัน)การทำเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงจังหวัดอุดรธานี ได้ประสบกับปัญหาอุปสรรคคือมียอดจำหน่ายเกลืออยู่ในระดับต่ำสุด ไม่สามารถจำหน่ายได้ต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 2 ปี (พ.ศ.2558-2560)และมีเกลือค้างในโกดังประมาณ 150,000 ตัน โดยมีสาเหตุสำคัญหลายประการดังนี้ประการแรก บริษัทรับซื้อเกลือรายใหญ่ที่อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง นำเข้าเกลือจากประเทศอินเดียมาใช้ในอุตสาหกรรมแทน ส่งผลให้ผู้ประกอบการเกลืออำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานีขาดตลาดรับซื้อ เกิดปัญหาเกลือค้างสต็อกค้างโกดังไม่สามารถระบายหรือส่งขายได้ ประการที่สอง พ่อค้าคนกลางหันไปรับซื้อเกลือรีไฟน์จากโรงงานขนาดใหญ่ในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดชัยภูมิ เพราะมีราคาต่ำกว่าการรับซื้อจากสหกรณ์หรือชาวนาเกลืออำเภอบ้านดุงซึ่งมีเงินทุนน้อย ไม่สามารถยืนยันราคาในระยะยาวได้ ทำให้ราคาเกลือไม่แน่นอน ประการที่สาม ด้วยระยะทางที่ไกลจึงส่งผลให้ค่าขนส่งเกลือไปยังผู้รับซื้อมีราคาสูง และเป็นตัวแปรสำคัญด้านราคาที่สูงกว่าคู่แข่งทางการค้า ส่งผลให้ผู้รับซื้อหันไปซื้อเกลือจากพื้นที่อื่นๆ อาทิ สกลนคร ร้อยเอ็ด นครราชสีมา ประการที่สี่ ผู้ประกอบการไม่แน่นอนบางปีทำการผลิตบางปีไม่ทำการผลิต ส่งผลให้นายหน้าหรือพ่อค้าคนกลางหันไปรับซื้อเกลือจากโรงงานขนาดใหญ่ซึ่งมีกำลังผลิตสม่ำเสมอ อีกทั้งสามารถซื้อเกลือได้ในจำนวนที่มากและได้ราคาที่ต่ำกว่า ประการที่ห้า มีการขายเพื่อความอยู่รอดของผู้ประกอบการเกลือ ไม่มีการกำหนดมาตรฐานราคาและมีการขายผ่านพ่อค้าคนกลางจึงส่งผลให้ราคาไม่ได้มาตรฐานตามที่กำหนดบางช่วงขายในราคาถูก บางช่วงขายในราคาตามท้องตลาดทั่วไป และประการสุดท้ายสหกรณ์ไม่เข้มแข็งพอ ขาดความรู้ ขาดระบบการบริหาร และขาดเงินทุนหมุนเวียนเพื่อใช้ในการบริหารงาน ขาดการวางระบบการบริหารจัดการที่ดี โดยเฉพาะการวางแผนการตลาดในระยะยาว(เพ็ญญา ปาละปิ่น, 2560: 35)

จากสภาพปัญหาที่ผู้ประกอบการเกลืออำเภอบ้านดุงประสบข้างต้นส่งผลให้ชาวนาเกลือบางส่วนเลิกลุ่มกิจการและได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจระดับชุมชน ได้แก่ การเลิกจ้างงาน เกิดปัญหาสภาพคล่องทางการเงิน เกิดปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน การปล่อยที่ดินให้รกร้างว่างเปล่าไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจได้ เป็นต้น โดยปัญหาเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อในระยะยาว อาทิ การอพยพย้ายถิ่นฐานของผู้ใช้แรงงานจากอำเภอบ้านดุงไปยังพื้นที่อื่น และปัญหาสังคมอื่นๆ อาทิ ปัญหาครอบครัว ปัญหาหนี้สิน ปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ โดยมีสาเหตุมาจากความยากจน ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ เป็นต้น ดังนั้นสภาพปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากวิกฤติการณ์การทำเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง จึงนับว่าเป็นประเด็นสำคัญที่ภาครัฐและภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องไม่ควรมองข้ามเนื่องจากวิกฤติการณ์ดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านเศรษฐกิจและทางด้านสังคมในพื้นที่อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาที่ชาวนาเกลืออำเภอบ้านดุงกำลังประสบกับสภาพปัญหาการทำนาเกลือเพื่อการค้า การพาณิชย์ต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลา 2 ปี และมีแนวโน้มว่าชาวนาเกลือส่วนหนึ่งจะเลิกลุ่มการทำนาเกลือสินเธาว์และหันไปประกอบอาชีพอื่นนั้น รัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีได้มีนโยบายเร่งด่วนโดยสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและการยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนทั่วทุกภูมิภาคในประเทศไทย ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยมีเป้าหมายเพื่อลดหรือขจัดปัญหาความยากจน การว่างงาน และการกระจายรายได้ โดยรัฐบาลได้มุ่งมั่นพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้นโยบายประเทศไทย 4.0 ที่เน้นการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมเพื่อนำไปสู่ความมั่นคง (stability) ความ

มั่งคั่ง(prosperity) และความยั่งยืน(Sustainability) และจากนโยบายการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนของรัฐบาลนั้นจึงถือเป็นโอกาสที่ชาวนาเกลืออำเภอบ้านดุงจะสามารถพลิกวิกฤติสถานการณ์การค้าเกลือสินเธาว์ การประสบกับสภาพปัญหาขาดทุนให้กลับมาฟื้นตัวได้อีกครั้ง ผ่านการสนับสนุนจากภาครัฐในการพัฒนาเกลือสินเธาว์ให้เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนประจำท้องถิ่นอำเภอบ้านดุง ด้วยเหตุผลสำคัญหลายประการ คือ ปัจจัยทางธรณีวิทยา โดยอำเภอบ้านดุงถือเป็นแหล่งที่มีการผลิตเกลือสินเธาว์ใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและแหล่งใหญ่ที่สุดในประเทศไทยอำเภอบ้านดุงเป็นแหล่งผลิตเกลือที่มีความเข้มข้นสูงมีความบริสุทธิ์มากกว่าเกลือทะเล 95-99 % อีกทั้งเป็นเกลือที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ประกอบกับการทำนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงได้ทำสืบทอดกันมารุ่นสู่รุ่นกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชุมชนเป็นอาชีพประจำท้องถิ่น จึงเหมาะที่จะได้รับการผลักดันให้ก้าวไปสู่การเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนซึ่งมีคุณลักษณะเฉพาะถิ่นและเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications: GI) ที่สำคัญของพื้นที่

อย่างไรก็ตาม การผลักดันและพัฒนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงให้เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ได้คุณภาพมาตรฐาน อีกทั้งเป็นมิตรต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมนั้นอาจต้องประสบกับข้อจำกัดสำคัญหลายประการ ดังเช่นสหกรณ์ผู้ผลิตเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงไม่เข้มแข็งพอ ขาดความรู้ ขาดระบบการบริหารและขาดเงินทุนหมุนเวียนเพื่อใช้ในการบริหารงาน ขาดการวางระบบการบริหารจัดการที่ดี โดยเฉพาะการวางแผนการตลาดในระยะยาว กอปรกับเกษตรกรชาวนาเกลือไม่มีองค์ความรู้ในการพัฒนาหรือแปรรูปผลิตภัณฑ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์และการทำการตลาดผ่านช่องทางต่างๆ โดยเฉพาะการตลาดผ่านระบบออนไลน์ ส่งผลให้ไม่สามารถระบายสินค้าเกลือสินเธาว์ได้ภายในระยะเวลาที่รวดเร็ว เสี่ยงกับการเกิดปัญหาเกลือค้างสต็อกค้างโกดังและประสบกับปัญหาการขาดทุน นอกจากนี้ในการทำนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงยังมีกระบวนการผลิตที่ไม่รัดกุมซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและพื้นที่เกษตรกรรมในละแวกใกล้เคียงกลายเป็นประเด็นปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่อำเภอบ้านดุงอย่างต่อเนื่องโดยข้อจำกัดเหล่านี้ถือเป็นอุปสรรคสำคัญในการผลักดันและพัฒนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงสู่การเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบที่เป็นมิตรต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม

กระนั้นก็ตาม แม้ว่าการผลิตเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรประเภทอื่นในหลาย ๆ ด้าน แต่เกลือสินเธาว์ก็ยังคงเป็นทรัพยากรสำคัญประจำท้องถิ่นประเภทหนึ่ง ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต การอุปโภค บริโภคของประชาชนในอำเภอบ้านดุงและประชาชนในท้องถิ่นอื่นๆอีกทั้งเกลือยังถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งหากเป็นเช่นนี้แล้วภาครัฐและภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องจึงควรเร่งส่งเสริม สนับสนุน ผลักดันและพัฒนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ได้คุณภาพมาตรฐาน อีกทั้งเป็นมิตรต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม และหามาตรการในการแก้ไขปัญหาผลกระทบต่างๆ อย่างบูรณาการแบบองค์รวมโดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมผ่านกระบวนการประชาธิปไตย (Civil state) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งเป็นเป้าหมายที่แท้จริง

จากความสำคัญข้างต้น คณะผู้วิจัยได้ตระหนักเห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องเร่งทำการศึกษาสภาพปัจจุบันของผลิตภัณฑ์เกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง กระบวนการผลิต และสภาพปัญหา ศึกษาปัจจัยเอื้อและปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สู่ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนศึกษาแนวทางการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง สู่ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชน ภายใต้โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 และออกแบบแผนการพัฒนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงเพื่อเป็นต้นแบบการบริหารจัดการที่ดีผ่านกระบวนการประชาธิปไตยโดยคณะผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบการพิจารณากำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชนฐานรากอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

6. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

6.1ศึกษาสภาพปัจจุบันของผลิตภัณฑ์เกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง กระบวนการผลิต และสภาพปัญหา

6.2 ศึกษาปัจจัยเอื้อและปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สู่ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

6.3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง สู่ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชน ภายใต้โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0

6.4 ออกแบบแผนการพัฒนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงเพื่อเป็นต้นแบบการบริหารจัดการที่ดีอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านกระบวนการประชารัฐ

7. ขอบเขตของโครงการวิจัย

7.1 ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้สำหรับการศึกษาคั้งนี้ ประกอบด้วย เกษตรกรนาเกลือสินเธาว์ ผู้นำระดับชุมชน ระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค ตัวแทนภาคประชาชน ตัวแทนภาครัฐและตัวแทนภาคเอกชนในอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

7.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

มุ่งศึกษา

- สภาพปัจจุบันของผลิตภัณฑ์เกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง กระบวนการผลิต และสภาพปัญหา

- ปัจจัยเอื้อและปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สู่ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

- แนวทางการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง สู่ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชน ภายใต้โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0

- ออกแบบแผนการพัฒนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงเพื่อเป็นต้นแบบการบริหารจัดการที่ดีอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านกระบวนการประชารัฐ

7.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลประมวลผล สรุปและจัดทำเล่มสมบูรณ์ รวม 1 ปีงบประมาณ (วันที่เริ่มต้น 1 ตุลาคม 2560 วันที่สิ้นสุด 30 กันยายน 2561)

8. ทฤษฎี สมมุติฐาน และกรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

8.1 แนวคิดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0

แนวความคิดเกี่ยวกับ Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2559: 8-16)

โมเดลประเทศไทย 4.0

Thailand 4.0 หรือ “ประเทศไทย 4.0” เป็นโมเดลเศรษฐกิจที่จะนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง กับดักความเหลื่อมล้ำ และกับดักความไม่สมดุล พร้อมทั้งเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่ประเทศในโลกที่หนึ่งที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน อย่างเป็นรูปธรรม ตามแนวทางที่แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีได้วางไว้ ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายในควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลกตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยขับเคลื่อนผ่านกลไก “ประชารัฐ” ดังนั้น Thailand 4.0 จึงเป็นโมเดลที่ได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวคิดหลักในการพัฒนาประเทศ

Thailand 4.0 ได้น้อมนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและถอดรหัสออกมาเป็น 2 ยุทธศาสตร์สำคัญคือ

1. การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน (Strength from Within)

การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน Thailand 4.0 เน้นการปรับเปลี่ยนใน 4 ทิศทางคือ

- (1) จากการพึ่งพาเศรษฐกิจโลกสู่การสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศ
- (2) จากการเน้นการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ สู่ การผลิตสินค้าเชิงนวัตกรรม
- (3) จากการเน้นเงินทุนและทุนทางกายภาพ สู่ การเน้นทุนมนุษย์และเทคโนโลยีและ
- (4) จากการกระจุกของความมั่งคั่งและโอกาส สู่ การกระจายของความมั่งคั่งและโอกาส

การปรับเปลี่ยนใน 4 ทิศทางดังกล่าว จะเกิดขึ้นได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเน้น “การพัฒนาที่สมดุล” ใน 4 มิติ อันประกอบด้วย

- (1) ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ (Economic Wealth)
- (2) ความอยู่ดีมีสุขของผู้คนในสังคม (Social Well-beings)
- (3) การรักษาสีสิ่งแวดล้อม (Environmental Wellness) และ
- (4) การยกระดับศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์ (Human Wisdom)

2. การเชื่อมโยงกับประชาคมโลก (Connect to the World)

เมื่อโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศเกิดความเข้มแข็งก็จะเกิดการพัฒนาขีดความสามารถและมีภูมิคุ้มกันที่เพียงพอเมื่อเผชิญกับโอกาสและภัยคุกคามจากโลกภายนอก

ในการเชื่อมโยงกับโลกภายในมี 3 ระดับ คือ

- (1) การเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศ (จากชุมชนสู่จังหวัดและกลุ่มจังหวัด)
- (2) การเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภูมิภาค (อาเซียน) และ
- (3) การเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก

เป้าหมาย Thailand 4.0

Thailand 4.0 กำหนดเป้าหมายครอบคลุมใน 4 มิติ ดังนี้

1) ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจเป็น “ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างมูลค่า” (Value - Based Economy) ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์

-พ้นจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลาง โดยมีรายได้ต่อหัวประชากรที่เพิ่มขึ้นจาก 5,410 ดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2557 เป็น 15,000 ดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2575

-อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากระดับร้อยละ 3-4 เป็นร้อยละ 5-6 ตามศักยภาพที่ควรจะเป็นของประเทศภายใน 5 ปี

-การเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) จากระดับร้อยละ 1.3 ในปี พ.ศ. 2556 เป็นมากกว่าร้อยละ 5 ต่อปีอย่างต่อเนื่องภายใน 10 ปี

- ผลักดันให้ประเทศไทยเป็น Trading & Service Nation ในระดับภูมิภาค ภายใน 10 ปี

- ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางตลาดทุนของ ASEAN ภายใน 10 ปี มี 5 บริษัทข้ามชาติระดับโลกสัญชาติไทย ภายใน 10 ปี

-มีความง่ายในการประกอบธุรกิจอยู่ใน 10 ลำดับแรกของโลก ภายใน 10 ปี

-เพิ่มระดับการวิจัยและพัฒนา จากระดับร้อยละ 0.25 GDP ในปี พ.ศ. 2553 เป็นร้อยละ 4.0 (เทียบเท่าประเทศเกาหลีใต้)

-สร้างโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาให้แข็งแกร่งภายใน 5 ปี เพื่อปรับเปลี่ยนสัดส่วนการพัฒนาเทคโนโลยีของตนเองต่อการพึ่งพาเทคโนโลยีจากภายนอก จาก 10:90 ในปัจจุบัน เป็น 30:70 ภายใน 10 ปี และปรับขึ้นเป็น 60:40 ภายใน 20 ปี

2) ความอยู่ดีมีสุขทางสังคมเป็น “สังคมที่ไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง” (Inclusive Society) ด้วยการเติมเต็มศักยภาพของผู้คนในสังคมเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคม และฟื้นความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นของคนในสังคมให้กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง

-ระดับความเหลื่อมล้ำในสังคม (วัดผลจาก Gini Coefficient) จาก 0.465 ในปี พ.ศ. 2556 เป็น 0.2-0.4 ตามมาตรฐาน OECD ภายในปี พ.ศ. 2575

-ปรับเปลี่ยนสู่ระบบสวัสดิการสังคมอย่างสมบูรณ์ ภายใน 20 ปี

-เปลี่ยนเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer จำนวน 20,000 ครัวเรือน ภายใน 5 ปี และ 100,000 ครัวเรือน ภายใน 10 ปี

-ยกระดับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้เป็น Smart SME จำนวน 100,000 สถานประกอบการ ภายใน 5 ปีและเพิ่มเป็น 500,000 ราย ภายใน 10 ปี

- พัฒนาวิสาหกิจชุมชนและต่อยอดด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม และสามารถเข้าสู่ตลาดได้ตามแนวทางประชารัฐจำนวน 20,000 ราย ภายใน 5 ปี และเพิ่มเป็น 100,000 ราย ภายใน 10 ปี

3) การยกระดับคุณภาพมนุษย์ด้วยการพัฒนาคนไทยให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21” ควบคู่ไปกับการเป็น “คนไทย 4.0 ในโลกที่หนึ่ง”

- PISA score จากลำดับที่ 47 จาก 76 ประเทศ เป็น 1 ใน 20 ประเทศแรก ภายใน 20 ปี

-ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) จาก 0.722 (ในปี พ.ศ. 2556) หรืออันดับที่ 89 เป็น 0.80 (กลุ่ม Very High Human Development) หรือ 50 อันดับแรก ภายใน 10 ปี

-ยกระดับคุณภาพฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการและทิศทางการพัฒนาของประเทศจำนวน 500,000 คน ภายใน 5 ปี

-มหาวิทยาลัยไทยติด 100 อันดับแรกของโลก จำนวน 5 สถาบัน ภายใน 20 ปี

-นักวิทยาศาสตร์ไทยได้รับรางวัล Noble Prize อย่างน้อย 1 ท่านภายใน 20 ปี

4) การรักษาสິงแวดล้อมมี “ระบบเศรษฐกิจที่สามารถปรับสภาพตามภูมิอากาศ” ควบคู่ไปกับการเป็น “สังคมคาร์บอนต่ำ” อย่างเต็มรูปแบบ

- มี 10 เมืองที่น่าอยู่ของโลก ภายใน 5 ปี

- มี 5 เมืองอัจฉริยะ เต็มรูปแบบ ภายใน 10 ปี

การบ่มเพาะผู้ประกอบการและพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

หลักคิดของการสร้างความเข้มแข็งจากภายในคือการเปลี่ยนการเจริญเติบโตแบบรากแขนงเป็นการเจริญเติบโตแบบรากแก้ว เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเอง ยืนอยู่บนขาของตนเอง รวมกันเป็นกลุ่มอย่างมีพลังและขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ประกอบด้วย

1. การเปลี่ยนเกษตรกรแบบดั้งเดิมเป็นเกษตรกรที่ทันสมัย (Smart Farmers)

2. การเปลี่ยนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) แบบดั้งเดิม เป็น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ทันสมัย (Smart SMEs)

3. การเปลี่ยนธุรกิจบริการแบบดั้งเดิม เป็นธุรกิจที่ให้บริการที่มีมูลค่าสูง (High Value Services) และ

4. การส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจเกิดใหม่ (Startups)

การพัฒนาเกษตรกรที่ทันสมัย (Smart Farmers) การยกระดับภาคการเกษตรไทยเพื่อเข้าสู่ Thailand 4.0 จำเป็นต้องอาศัยการขับเคลื่อนโดยเกษตรกรที่ทันสมัยซึ่งหมายถึงเกษตรกรที่ใช้การตลาดนำการผลิต มีจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการ รู้จักใช้การบริหารจัดการและเทคโนโลยีทั้งในการผลิต การแปรรูปและบริการ แปลงออกมาเป็นโมเดลธุรกิจทางการเกษตรสมัยใหม่ มีความเป็นผู้นำ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและให้ความสำคัญกับความยั่งยืน

ประเทศไทย 4.0 จะปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจจากที่กล่าวมาข้างต้นไปสู่ยุคเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมหรือ Value-Based Economy” โดยมีฐานคิดหลัก คือ

- 1.เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม
- 2.เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม
- 3.เปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น

ดังนั้น ประเทศไทย 4.0 ประเทศไทยจะต้องเปลี่ยนผ่านทั้งระบบใน 4 องค์ประกอบสำคัญ คือ

- 1.เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมในปัจจุบัน (Traditional Farming) ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur)
- 2.เปลี่ยนจาก Traditional SMEs หรือ SMEs ที่มีอยู่และรัฐต้องให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลาไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Start ups ที่มีศักยภาพสูง
- 3.เปลี่ยนจาก Traditional Services ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำไปสู่ High Value Services
- 4.เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง

5 กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมายสู่ไทยแลนด์ 4.0

ประเทศไทย 4.0 ถือเป็นการพัฒนาเครื่องยนต์เพื่อขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจชุดใหม่ (New Engines of Growth) ด้วยการเปลี่ยนแปลงความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศที่มีอยู่ 2 ด้าน คือ ความหลากหลายเชิงชีวภาพ และ ความหลากหลายเชิงวัฒนธรรม ให้เป็นความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน โดยการเติมเต็มด้วยวิทยาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา แล้วต่อยอดความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบเป็น 5 กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย ประกอบด้วย

1. กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ (Food, Agriculture & Bio-Tech) อาทิ เทคโนโลยีการเกษตร (Agritech) เทคโนโลยีอาหาร (Foodtech) เป็นต้น
2. กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ (Health, Wellness & Bio-Med) อาทิ เทคโนโลยีสุขภาพ (Healthtech) เทคโนโลยีการแพทย์ (Medtech) สปา (Spa) เป็นต้น
3. กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม (Smart Devices, Robotics & Mechatronics) อาทิ เทคโนโลยีหุ่นยนต์ (Robotech) เป็นต้น
4. กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว (Digital, IOT, Artificial intelligence & Embedded Technology) อาทิ เทคโนโลยีการเงิน (Fintech) อุปกรณ์เชื่อมต่อออนไลน์โดยไม่ต้องใช้คน (IoT) เทคโนโลยีการศึกษา (Edtech) อี-มาร์เก็ตเพลส (E-Market place) อี-คอมเมิร์ซ (E-Commerce) เป็นต้น
5. กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง (Creative, Culture & High Value Services) อาทิ เทคโนโลยีการออกแบบ (Designtech) ธุรกิจไลฟ์สไตล์ (Lifestyle Business) เทคโนโลยีการท่องเที่ยว (Traveltech) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการ (Service Enhancing) เป็นต้น

กลไกขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0

กลไกขับเคลื่อน (Engines of Growth) ชุดใหม่ ประกอบด้วย

- 1) Productive Growth Engineเป้าหมายสำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนประเทศไทยสู่ประเทศที่มีรายได้สูง (High Income Country) ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์

กลไกดังกล่าว ประกอบไปด้วย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในรูปแบบประชารัฐ การบริหารจัดการสมัยใหม่ และการสร้างคลัสเตอร์ทางด้านเทคโนโลยี การพัฒนาขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาโมเดลธุรกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม กิจการร่วมทุนรัฐและเอกชนในโครงการขนาดใหญ่ รวมถึงการบ่มเพาะธุรกิจด้านเทคโนโลยี

เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการตอบโจทย์ความพยายามในการก้าวข้ามกับดักประเทศรายได้ปานกลางที่ไทยกำลังเผชิญอยู่

2) Inclusive Growth Engine เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์และเป็นการกระจายรายได้ โอกาส และความมั่งคั่งที่เกิดขึ้น

โดยกลไกนี้ ประกอบด้วย การสร้างคลัสเตอร์เศรษฐกิจระดับกลุ่มจังหวัด การพัฒนาเศรษฐกิจระดับฐานรากในชุมชน การส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อตอบโจทย์ประเด็นปัญหาและความท้าทายทางสังคมในมิติต่างๆ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการทำธุรกิจ การส่งเสริมและสนับสนุนให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้มแข็ง และสามารถ แข่งขันได้ในเวทีโลก การสร้างงานใหม่ๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การยกระดับขีดความสามารถ การเสริมสร้างทักษะและการเติมเต็มศักยภาพของประชาชนให้ทันกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก และการจ่ายภาษีให้แก่ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดแบบมีเงื่อนไข (Negative Income Tax) เพื่อแก้ไขกับดักความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

3) Green Growth Engine การสร้างความมั่งคั่งของไทยในอนาคต จะต้องคำนึงถึงการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อตอบโจทย์การหลุดออกจากกับดักความไม่สมดุลของการพัฒนาระหว่างคนกับสภาพแวดล้อม โดยกลไกนี้ประกอบด้วย การมุ่งเน้นการใช้พลังงานทดแทน การปรับแนวคิดจากเดิมที่คำนึงถึงความได้เปรียบเรื่องต้นทุน (Cost Advantage) เป็นหลัก มาสู่การคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้จากการลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นทั้งระบบ (Lost Advantage) หัวใจสำคัญอยู่ที่การพัฒนากระบวนการผลิตให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด อันจะเกิดประโยชน์กับประเทศและประชาคมโลกด้วยในเวลาเดียวกัน

ทั้ง 3 กลไกขับเคลื่อน ประเทศไทย 4.0 ถือเป็นการปฏิรูปประเทศไทยไปสู่ความมั่งคั่งอย่างมั่นคงและยั่งยืน เพื่อให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ซึ่งถือเป็นเปลี่ยนโมเดลเศรษฐกิจจากการพึ่งพาการลงทุนต่างประเทศ มีการลงทุนการวิจัยและพัฒนาตัวเองน้อยมากโดยมุ่งเน้นการพัฒนาการศึกษาคน สร้างการวิจัยและพัฒนา โครงสร้างเศรษฐกิจ ให้ไทยสามารถอยู่ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งรัฐบาลต้องกล้าพอที่จะถอดกับดักจากการดึงเงินลงทุนต่างประเทศ เอาเทคโนโลยีของต่างชาติมา และต้องยืนอยู่บนขาตัวเองในระดับหนึ่ง

สรุปได้ว่าโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 นั้น มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจจากระดับฐานรากคือระดับปัจเจก ระดับชุมชนไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจในระดับประเทศ โดยยึดหลักการพัฒนายั่งยืนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางประชารัฐ เพื่อนำพาประเทศไทยหลุดพ้นจากความยากจนและไปสู่เป้าหมายคือความมั่นคง ความมั่งคั่ง และความยั่งยืน

8.2 แนวคิดและหลักการประชารัฐ

ความหมายประชารัฐ

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (2544) คำว่า “ประชารัฐ” ตามที่ระบุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 มีลักษณะสำคัญ คือ ประชาชน ชุมชนและประชาสังคม มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นสังคมและประเทศ การบริหารจัดการและพัฒนาประเทศโดยภาครัฐ ใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวาง จริงจัง และต่อเนื่อง ในทุกระดับ การดำเนินงานของภาครัฐมีความสุจริต โปร่งใส ถูกต้อง มีประสิทธิผล คุณภาพและประสิทธิภาพ รวมถึงการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและเพียงพอ ฯลฯ

อนุสรณ์ ธรรมใจ(2558) “ประชารัฐ” หมายถึง การที่ประชาชนและรัฐร่วมมือกันในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เป็นความร่วมมือร่วมใจของรัฐและประชาสังคมเพื่อร่วมแก้ปัญหาเศรษฐกิจและขับเคลื่อนการพัฒนา

สุนทร คุณชัยมั่ง (2559) “ประชารัฐ” คือ กระบวนการพัฒนาของการทำงานแบบมีส่วนร่วมที่สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานในทุกระดับ โดยเฉพาะเหมาะสมที่จะนำไปใช้ต่อการจัดการที่ซับซ้อน จริงจัง, มีการพัฒนาจัดการร่วมกัน เป็นทั้งมิติของการบริหารจัดการและมิติของการพัฒนาความรู้

วัตถุประสงค์ของการพัฒนาประชาธิปไตย

การพัฒนาประชาธิปไตยมีวัตถุประสงค์ คือ

- (1) เพื่อเสริมสร้างการใช้หลักนิติธรรมในการบริหารรัฐกิจ การจัดการพัฒนาและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของทุกภาคส่วนของสังคมให้มากยิ่งขึ้น
- (2) เพื่อสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในกิจกรรมของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการการพัฒนาประเทศ
- (3) เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิผลและประสิทธิภาพของภาครัฐในการบริหารรัฐกิจและการจัดการพัฒนาประเทศ
- (4) เพื่อสนับสนุนให้เกิดความต่อเนื่องในงานบริหารรัฐกิจและการจัดการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านนโยบายและการปฏิบัติ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประชาธิปไตย

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประชาธิปไตย มี 4 ข้อใหญ่ได้แก่

- (1) การเสริมสร้างหลักการใช้องค์กฏหมายที่ถูกต้องตามเจตนารมณ์ และปรัชญากฎหมาย โอกาสและสภาวะแวดล้อม ให้สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ย่อย คือ

- การให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพ
- การจัดการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี
- การสร้างเสริมสมรรถนะของประชาชนและพลังทางสังคม

- (2) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาของทุกภาคส่วน ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ย่อย คือ

- การสร้างภาคีเพื่อการพัฒนา
- การปรับดุลยภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนา
- การส่งเสริมท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา
- การเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชน

- (3) การเพิ่มพูนประสิทธิผลและประสิทธิภาพของภาครัฐ ประกอบด้วย 8 ยุทธศาสตร์ย่อย ได้แก่

- การปรับปรุงบทบาทการบริหารจัดการของส่วนราชการ
- การปรับปรุงกระบวนการทางงบประมาณ
- การกำหนดให้จังหวัดมีบุคลากรที่มีความสามารถมากขึ้น
- การสร้างเกณฑ์ชี้วัดและระบบประเมินผลงาน
- การสร้างความรับผิดชอบทางการบริหาร
- การสร้างความโปร่งใส
- การปรับการบริหารจัดการนโยบายสาธารณะ
- การพัฒนาด้านกฎหมายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ

- (4) การสร้างความต่อเนื่องในการบริหารรัฐกิจ ประกอบด้วย 2 ยุทธศาสตร์ย่อย ได้แก่

- การสร้างพันธมิตรเพื่อกำหนดระเบียบวาระแห่งชาติ
- การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะเพื่อเสริมสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน

การประสานเครือข่ายประชาธิปไตย

การประสานเครือข่ายประชาธิปไตยคือการรวมพลัง 4 ฝ่ายหลักในสังคม ได้แก่

- 1) ฝ่ายการเมือง
- 2) ฝ่ายหน่วยงานรัฐ (ราชการ)
- 3) ฝ่ายชุมชน (ประชาชน)

4) ฝ่ายประชาสังคม (เอกชน)

เป้าหมายประชารัฐ

เป้าหมายประชารัฐประกอบด้วย

- 1) สร้างความชอบธรรมในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนและสังคมให้กับภาคประชาชน
- 2) ผลักดันประสบการณ์ บทเรียนและภูมิปัญญาภาคประชาชนสู่นโยบายประเทศ
- 3) สร้างการเมืองภาคพลเมืองเพื่อตรวจสอบการเมืองในระบบ
- 4) ผนึกกำลัง “ประชารัฐ” อย่างมีศักดิ์ศรี และประกาศจุดยืนของภาคประชาชนอย่างชัดเจน

ระดับต่างๆ ของประชารัฐ

ระดับต่างๆ ของประชารัฐ อาจแยกได้ดังนี้

- ประชารัฐตำบล
- ประชารัฐเทศบาล
- ประชารัฐอำเภอ
- ประชารัฐจังหวัด
- ประชารัฐกลุ่มจังหวัด
- ประชารัฐส่วนกลาง

ประชารัฐระดับท้องถิ่น (ตำบล/เทศบาล) ถือว่ามีความสำคัญมากจึงควรส่งเสริมอย่างยิ่ง ซึ่งมีองค์ประกอบได้แก่

- 1) ฝ่ายองค์กรประชาชนในท้องถิ่น (องค์กรชุมชน กลุ่ม ประชาคม ฯลฯ)
- 2) ฝ่ายสถาบันในท้องถิ่น (วัด โรงเรียน องค์กรศาสนา สถานศึกษา ฯลฯ)
- 3) ฝ่ายบริหารท้องถิ่น (อบต. เทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ)
- 4) ฝ่ายหน่วยงานรัฐ (ราชการส่วนภูมิภาค หน่วยงาน รัฐจากส่วนกลาง ฯลฯ)
- 5) ฝ่ายประชาสังคมนอกท้องถิ่น (นักพัฒนา นักวิชาการ นักวิชาชีพ ธุรกิจ สื่อ ฯลฯ ที่เข้ามาสนับสนุนท้องถิ่น)

ประชารัฐระดับเหนือกว่าท้องถิ่น (อำเภอ จังหวัด ฯลฯ) ควรประกอบด้วย

- 1) เครือข่ายประชารัฐระดับท้องถิ่น (เครือข่ายประชารัฐ ตำบล/ เทศบาล)
- 2) ประชารัฐส่วนอื่นๆ (ประชาสังคมภูมิภาค ราชการภูมิภาค ฝ่ายการเมือง ภูมิภาค ฯลฯ)

ประชารัฐส่วนกลาง ประกอบด้วย

- 1) ฝ่ายการเมือง (รัฐมนตรี เลขาธิการรัฐมนตรี ที่ปรึกษารัฐมนตรี ฯลฯ)
- 2) ฝ่ายหน่วยงานรัฐ (กระทรวง กรม องค์กรมหาชน องค์กรเฉพาะกิจ ฯลฯ)
- 3) ฝ่ายชุมชน (เครือข่ายองค์กรชุมชนระดับชาติ ฯลฯ)
- 4) ฝ่ายประชาสังคม (องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ ธุรกิจ สื่อ ฯลฯ)

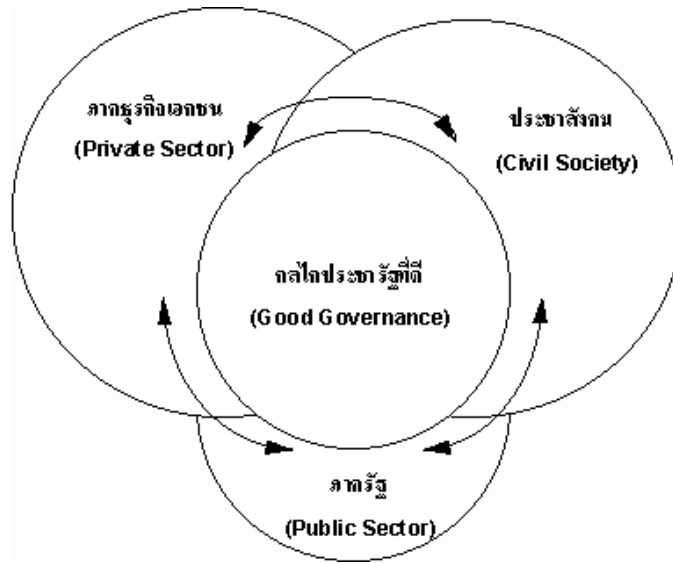
การประสานประชารัฐส่วนกลาง ควรประกอบด้วย

- การประสานทรัพยากร/ งบประมาณ ที่ไปสนับสนุนท้องถิ่น
- การประสานบุคลากร ที่ไปสนับสนุนท้องถิ่น
- การประสานกิจกรรม สนับสนุนท้องถิ่น
- การประสานการวัดผล / ติดตามผล / ประเมินผล ของการพัฒนาท้องถิ่น
- การประสานการศึกษาข้อมูลและระดมความคิด เพื่อเรียนรู้/ ทบทวน / แก้ไขปรับปรุง / พัฒนาอย่าง

ต่อเนื่อง

องค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme, UNDP) ได้ศึกษาและอธิบายรายละเอียดไว้ในเอกสารนโยบายเรื่อง Governance for Sustainable Human Development ซึ่งได้ให้คำนิยามว่า

กลไกประชารัฐเป็นส่วนที่เชื่อมโยงองค์ประกอบของสังคมทั้ง 3 ส่วนเข้าด้วยกัน คือ ประชาสังคม (Civil Society) ภาคธุรกิจเอกชน (Private Sector) และภาครัฐ (State หรือ Public Sector) (ดังที่แสดงในภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 แสดงการเชื่อมโยงประชาสังคม ภาคธุรกิจเอกชนและภาครัฐ (ที่มา: อรพินท์ สฟโซคชัย, 2541: 5)

ดังนั้นการที่สังคมมีกลไกประชารัฐที่ดี จึงเป็นแกนในการสร้างความสมดุลระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของสังคมให้ดำรงคงอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและสังคมมีเสถียรภาพ โดยกลไกประชารัฐมีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการดูแลบริหารจัดการใน 3 ด้านคือ ด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการบริหารประเทศ ซึ่งจะมียุทธศาสตร์ประกอบของ โครงสร้างอำนาจหน้าที่ 3 ด้านคือ กลไกประชารัฐด้านเศรษฐกิจ (Economic Governance) หมายถึง กระบวนการการตัดสินใจ และการกำหนด นโยบายที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจภายในของประเทศ และกระทบถึงความสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจอื่นๆ กลไกประชารัฐด้านการเมือง (Political Governance) หมายถึง กระบวนการการกำหนดนโยบายที่มีผลต่อปวงชนในประเทศ ได้แก่ รัฐสภา หรือฝ่ายการเมืองไม่ว่าจะเป็นผู้แทนจากการเลือกตั้ง แต่งตั้ง หรือแต่งตั้ง และการกลไกบริหารรัฐกิจหรือราชการ (Administrative Governance) หมายถึง กลไกและกระบวนการในการแปลงนโยบาย และทรัพยากรไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและอย่างเที่ยงธรรม ซึ่งจะผ่านทางกลไกการกำหนดนโยบายและหน่วยงานปฏิบัติ (อรพินท์ สฟโซคชัย, 2541:5-8)

คุณลักษณะของกลไกประชารัฐที่ดี

คุณลักษณะของกลไกประชารัฐที่ดีจะต้องมีลักษณะและเงื่อนไขดังนี้(อรพินท์ สฟโซคชัย, มปป. ระบบออนไลน์)

1. การมีส่วนร่วมของสาธารณชน (Public Participation)

เป็นกลไกกระบวนการที่ประชาชน (ชายและหญิง) มีโอกาสและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน (Equity) ไม่ว่าจะเป็นโอกาสในการเข้าร่วม ในทางตรงหรือทางอ้อมโดยผ่านกลุ่มผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนโดยชอบธรรม การเปิดโอกาสให้สาธารณชนมีส่วนร่วมอย่างเสรีนี้ รวมถึงการให้เสรีภาพแก่สื่อมวลชนและให้เสรีภาพแก่สาธารณชน ในการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ คุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่สาธารณชนจะมีส่วนร่วมคือ การมีรูปแบบการปกครองและบริหารงานที่กระจายอำนาจ (Decentralization)
2. ความสุจริตและโปร่งใส (Honesty and Transparency)

เป็นกลไกที่มีความสุจริตและโปร่งใสซึ่งรวมถึงการมีระบบกติกากฎและการดำเนินงานที่เปิดเผยตรงไปตรงมา ประชาชนสามารถเข้าถึงและได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเสรี เป็นธรรม ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงการที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานกำกับดูแลและประชาชนสามารถตรวจสอบและติดตามผลได้

3. พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability)

การเป็นกลไกที่มีความรับผิดชอบในบทบาทภาระหน้าที่ที่มีต่อสาธารณชน โดยมีการจัดองค์กร หรือ การกำหนดกฎเกณฑ์ที่เน้นการดำเนินงานเพื่อสนองตอบ ความต้องการของกลุ่มต่างๆ ในสังคมอย่างเป็นธรรม ในความหมายนี้รวมถึงการที่มี Bureaucracy Accountability และ Political Accountability ซึ่งจะมีความหมายที่มากกว่าการมีความรับผิดชอบเฉพาะต่อผู้บังคับบัญชาหรือกลุ่มผู้เป็นฐานเสียงที่ให้การสนับสนุนทางการเมือง แต่จะครอบคลุมถึงพันธะ ความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมโดยรวม ตามปกติ การที่จะมีพันธะความรับผิดชอบต่อสังคมเช่นนี้ องค์กร หน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องต้องพร้อมและสามารถ ที่จะถูกตรวจสอบและวัดผลการดำเนินงาน ทั้งในเชิง ปริมาณ คุณภาพ ประสิทธิภาพ และการใช้ทรัพยากรสาธารณะ ดังนั้นคุณลักษณะของความโปร่งใส ของระบบใน ลำดับที่สองจึงเป็นหัวใจสำคัญในการสร้าง Accountability

4. กลไกการเมืองที่ชอบธรรม (Political Legitimacy)

เป็นกลไกที่มีองค์ประกอบของผู้ที่เป็นรัฐบาลหรือผู้ที่เข้าร่วมบริหารประเทศที่มีความชอบธรรม เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมโดยรวม ไม่ว่าจะโดยการแต่งตั้ง หรือเลือกตั้ง แต่จะต้องเป็นรัฐบาลที่ได้รับการยอมรับจาก ประชาชนว่ามีความสุจริต มีความเที่ยงธรรม และมีความสามารถที่จะบริหารประเทศได้

5. กฎเกณฑ์ที่ยุติธรรมและชัดเจน (Fair Legal Framework and Predictability)

มีการครอบงำของกฎหมายที่ยุติธรรมและเป็นธรรมสำหรับกลุ่มคนต่างๆ ในสังคม ซึ่งกฎหมายมีการบังคับ ใช้และสามารถใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกฎหมายที่ชัดเจนซึ่งคนในสังคมทุกส่วนเข้าใจ สามารถคาดหวัง และรู้ว่าอะไรจะเกิดผลอย่างไรหรือไม่เมื่อดำเนินการตามกฎหมายของสังคม สิ่งเหล่านี้เป็นการประกัน ความมั่นคง ศรัทธา และความเชื่อมั่นของประชาชน

6. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness)

เป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดกระบวนการทำงาน การจัด องค์กร การจัดสรรบุคลากร และมีการใช้ทรัพยากรสาธารณะต่างๆ อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม มีการดำเนินการและ การให้บริการสาธารณะ ที่ให้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจและกระตุ้นการพัฒนาของสังคมทุกด้าน (การเมือง สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ)

กล่าวโดยสรุป แนวทางการดำเนินการในรูปแบบ “ประชารัฐ” คือการที่หน่วยงานภาคประชาชน ประกอบด้วย ประชาสังคมและหน่วยธุรกิจร่วมกับหน่วยงานภาครัฐทุกระดับร่วมมือกันในการขับเคลื่อนและพัฒนา เศรษฐกิจสังคมเพื่อพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน โดยการดำเนินการนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานความสุจริตและโปร่งใส มีจิตสำนึก รับผิดชอบต่อสังคม

8.3 แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน

ความหมายของเศรษฐกิจชุมชน

เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆไม่ว่าจะเป็นการผลิตการบริโภคการจำหน่ายจ่ายแจกที่ คนในท้องถิ่นชุมชนได้มีส่วนร่วมคิดร่วมทำร่วมรับประโยชน์ของประชาชน และร่วมกันเป็นเจ้าของ เศรษฐกิจชุมชนมี รากฐานมาจากศักยภาพของชุมชน ภูมิปัญญาของชุมชน หรือทุนในชุมชน อาทิวัฒนธรรม ประเพณี สภาพภูมิประเทศ ความหลากหลายทางทรัพยากรที่มีอยู่(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, มปป.ระบบออนไลน์).

เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ทั้งด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม บริการ ทั้งในด้านการผลิต การบริโภคและการกระจายผลผลิต โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาพื้นฐาน

ทางเศรษฐกิจของชุมชนนั้นคือให้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ บนรากฐานความสามารถที่มีอยู่จากการใช้ทุนของชุมชน ซึ่งทุนของชุมชนทั้งที่เป็นทุนทางสังคม เช่น วิธีการผลิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศาสนสถาน โรงเรียน ที่ดิน ทรัพยากร การคมนาคมขนส่ง นั้นคือสมาชิกในชุมชนจะเป็นผู้ตัดสินใจเองว่าพวกเขาจะผลิตอะไรได้บ้าง ตามศักยภาพและทุนประเภทต่างๆ ที่มีอยู่ เราจะผลิตกันอย่างไร แล้วเราจะแบ่งปันผลประโยชน์จากการผลิตกันอย่างไร คือชุมชนคิดเอง ทำเอง แล้วก็ได้เอง

ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์ (2541) กล่าวว่า เศรษฐกิจชุมชนที่พึงปรารถนาคือกิจกรรมเศรษฐกิจทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการที่คนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมเป็นเจ้าของ โดยการพัฒนาจากฐานของ “ศักยภาพของท้องถิ่น” หรือ “ทุนในชุมชน” ซึ่งรวมถึงเงินทุน แรงงาน วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น พิพิธภัณฑสถาน วัฒนธรรม แหล่งน้ำ ความหลากหลายทางชีวภาพ สภาพภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ฯลฯ

เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

เพื่อพัฒนาศักยภาพตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยใช้กิจกรรมเศรษฐกิจสร้าง “กระบวนการเรียนรู้” ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ ในขณะที่เดียวกันยังมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ หรืออีกนัยหนึ่ง เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างบูรณาการภายใต้ฐานคิด คือ (ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์, 2541. ระบบออนไลน์)

1. เน้นการพัฒนาอย่างบูรณาการ มีคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และยึดพื้นที่เป็นหลัก เพื่อให้การพัฒนาตอบสนองความต้องการของคนในชุมชน และสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น
2. สร้างภาคีและเครือข่ายความร่วมมือ ในลักษณะ “พหุภาคี” เพื่อประสาน “พลังสร้างสรรค์” ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน โดยมีองค์กรชุมชนเป็นแกนกลาง ส่วนภาคีอื่นๆ ทำหน้าที่ช่วยกระตุ้น อำนวยความสะดวก ส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนา
3. เริ่มการพัฒนาจากชุมชนท้องถิ่นไปสู่ระดับชาติ และให้องค์กรชุมชนเป็นจักรกลสำคัญในการดำเนินการพัฒนา เพื่อให้เกิดพลังการพัฒนาจากความต้องการของคนในชุมชน ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนามีความต่อเนื่อง
4. ส่งเสริมการรวมกลุ่มชาวบ้านและการสร้างเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา และสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข การผลิต การตลาด การระดมทุน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ
5. ใช้กิจกรรมเศรษฐกิจสร้างการเรียนรู้และสร้างอาชีพที่หลากหลาย เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่คนในชุมชน ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านเพศ วัย การศึกษา ความถนัด ฐานะเศรษฐกิจ ฯลฯ

6. ยึดปรัชญาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามแนวพระราชดำรัส “การพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง” ตามขั้นตอนของ “ทฤษฎีใหม่”

แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน มีดังนี้ (ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์, 2541. ระบบออนไลน์)

1. สร้างเวทีการเรียนรู้ เช่น เวทีประชาคมตำบล/อำเภอ ร้านค้าชุมชน ตลาดนัดชุมชน ฯลฯ
2. วิเคราะห์ศักยภาพของท้องถิ่น (ทุนในชุมชน)
3. วางแผนพัฒนา “เศรษฐกิจแบบพอเพียง” ตามขั้นตอนของ “ทฤษฎีใหม่”
4. ส่งเสริมการรวมกลุ่ม (กลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์) และการสร้างเครือข่ายองค์กรชุมชน
5. พัฒนาเทคโนโลยีการผลิต การแปรรูป การบรรจุหีบห่อ การสิ่งแวดล้อม ฯลฯ
6. พัฒนาระบบตลาด เช่น ตลาดในท้องถิ่น สร้างเครือข่ายผู้ผลิต-ผู้บริโภค เชื่อมโยงผู้ผลิตกับตลาดในเมือง/โรงงาน อุตสาหกรรมเกษตร ฯลฯ
7. พัฒนากิจกรรมทางการศึกษา สังคม วัฒนธรรม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม
8. วิจัยเพื่อสนับสนุนงานพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

9. สร้างศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจชุมชนแบบเบ็ดเสร็จระดับอำเภอ/จังหวัด โดยเน้นการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนท้องถิ่น

10. สร้างหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และพัฒนาสถานที่ศึกษาดูงาน

11. พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร เพื่อใช้ช่วยตัดสินใจในการทำธุรกิจชุมชน

12. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนสู่สังคมในวงกว้าง

ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์ (2541) สรุปว่า การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ความสำคัญต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่คนในชุมชนท้องถิ่น จึงเป็นการพัฒนา ที่เน้นกระบวนการมากกว่ารูปแบบ และต้องการความต่อเนื่องในการปฏิบัติรวมทั้งให้ความสำคัญต่อการพัฒนาที่เริ่มจาก ฐานทรัพยากรในท้องถิ่น (ทุนในชุมชน) ตลอดจนการมีส่วนร่วมของพหุภาคี ได้แก่ ภาครัฐ ภาคธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ฯลฯ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างบูรณาการ ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

ความสำคัญของเศรษฐกิจชุมชน มีดังนี้

1) แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรูปแบบเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับความเป็นอยู่และลักษณะของสังคมไทย

เศรษฐกิจชุมชนเป็นระบบเศรษฐกิจที่มองและวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบต่างๆอย่างเป็นระบบหรืออย่างเป็นองค์รวม

2) เศรษฐกิจชุมชนเป็นระบบเศรษฐกิจแบบกระจายตัว กระจายความเข้มแข็งและยั่งยืนไปสู่ทั่วทุกภูมิภาค

3) เศรษฐกิจชุมชนสามารถพัฒนาขีดความสามารถของคน ครอบครัว ชุมชน จากการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้พึ่งตนเองได้

4) เศรษฐกิจชุมชนเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นไปพร้อมๆ กัน

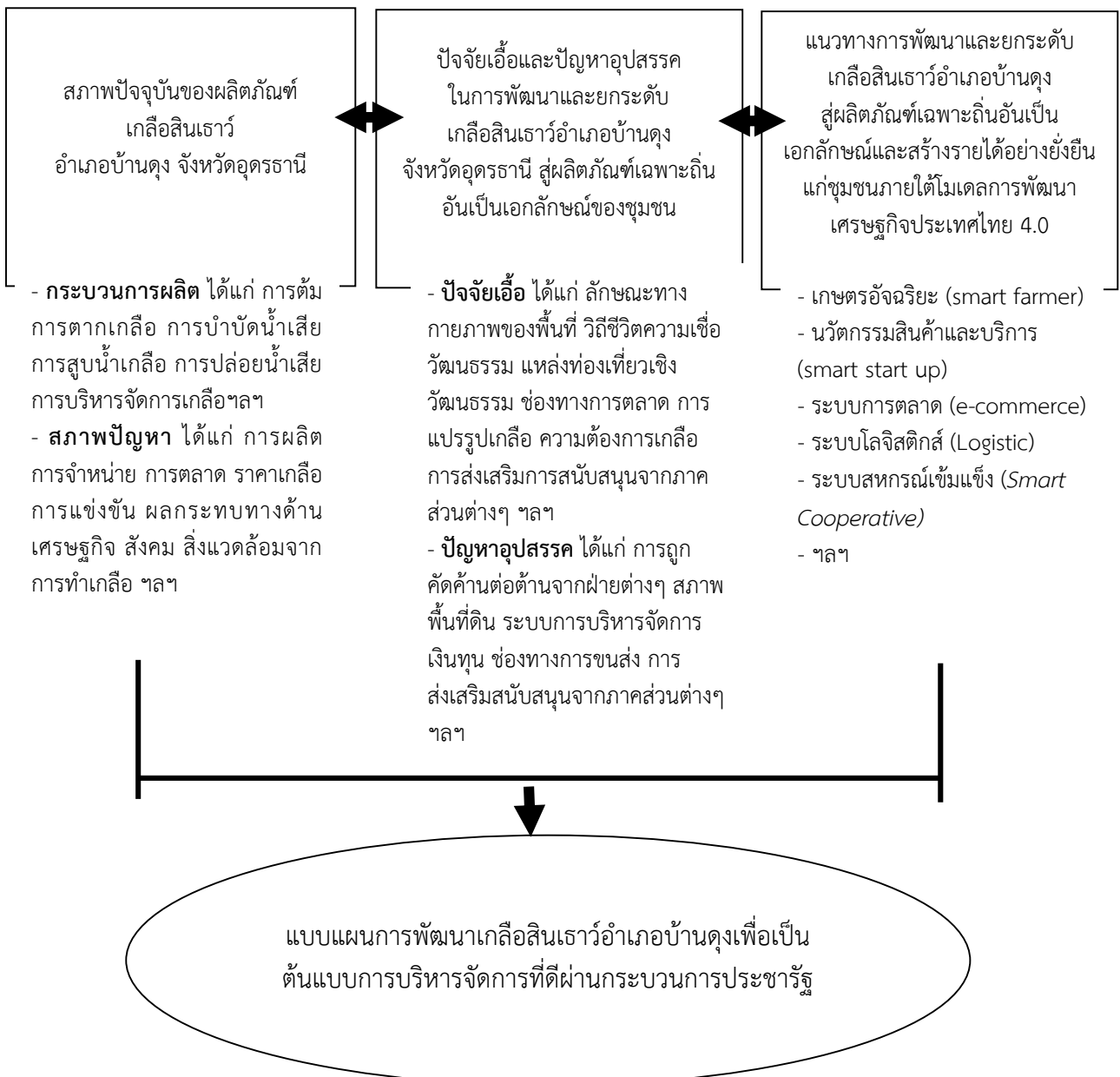
เศรษฐกิจชุมชนมีลักษณะสำคัญคือ ครอบครัวเป็นหน่วยการผลิต แรงงานของสมาชิกในครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ความพอเพียง ความพึ่งตนเองที่เราพูดถึงขึ้นอยู่กับการใช้แรงงานเป็นอย่างมาก พึ่งแรงงานในครอบครัว พึ่งทรัพยากรท้องถิ่น พึ่งตนเอง และพึ่งกันเองในชุมชนก่อน และหากจะขายก็ขายในตลาดใกล้ตัว ตลาดภูมิภาค ตลาดภายในประเทศ ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจชุมชนนั้นฝังตัวอยู่ในสังคมและวัฒนธรรม

โดยครอบครัวถือเป็นหน่วยการผลิตแรงงานของสมาชิกในครอบครัวและเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการอยู่รอดของครอบครัวต่อความพอเพียง และต่อความสามารถในการพึ่งตนเอง ตามแนวคิดเศรษฐกิจชุมชน ชุมชนเป็นตัวของตัวเอง มีพลวัต และสามารถที่จะอยู่รอดด้วยตัวเองได้ พัฒนาเคียงคู่ไปกับพัฒนาการของระบบทุนนิยม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, มปป.ระบบออนไลน์).

กล่าวโดยสรุปได้ว่าเศรษฐกิจชุมชน ถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน อันเกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งโดยมีทรัพยากรประจำถิ่น ภูมิปัญญา วิถีวัฒนธรรม ความคิดความเชื่อประจำถิ่นเป็นเครื่องมือในการออกแบบรูปแบบการพัฒนาอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของแต่ละชุมชน โดยความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ การเข้ามามีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนเป็นสำคัญ

8.4กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเบื้องต้นโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีเป็นฐานเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยจะทำการศึกษาเกี่ยวกับบริบทต่างๆ ประกอบด้วยสภาพปัจจุบันของผลิตภัณฑ์เกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง กระบวนการผลิต และสภาพปัญหา ปัจจัยเอื้อและปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สู่ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ค้นหาแนวทางการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง สู่ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้อย่างยั่งยืนแก่ชุมชน ภายใต้โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 และนำข้อมูลที่ได้รับมาออกแบบแผนการพัฒนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงเพื่อเป็นต้นแบบการบริหารจัดการที่ดีผ่านกระบวนการประชาธิปไตย (ดังภาพที่4)

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

9. การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศ (information) ที่เกี่ยวข้อง

ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด(2560: บทคัดย่อ)ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาสังคมแห่งความสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบนพื้นที่ผลกระทบนาข้าวและนาเกลือด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจภูมิสังคมปัญหาเดิมและปัญหาใหม่ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบตลอดเส้นทางสายน้ำ 3 สาย ได้แก่ ลำห้วยหลวง ลำห้วยสงคราม ลำห้วยทวน และ 2 นา ได้แก่ นาข้าวและนาเกลือวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการรุกคืบของน้ำเค็มจากการผลิตนาเกลือสินเธาว์และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตของประชาชน รวมถึงเพื่อสร้างภาพในอนาคต รูปแบบและแนวทางการพัฒนาสังคมแห่งการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขของการอยู่ร่วมกันของประชาชนผู้ทำนาข้าวและนาเกลือโดยผลจากการศึกษาพบว่า ผู้คนมีความผูกพันต่อชุมชนที่อาศัยอยู่ ณ ปัจจุบันมากทั้งเรื่องความผูกพันในสถานที่ที่มีความรู้สึกว่าเป็นบ้านและความรู้สึกรักชุมชนซึ่งสามารถสร้างความกลมเกลียวเหนียวแน่นของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี เมื่อต้องการแก้ไขปัญหาการรุกคืบของน้ำเค็มจากการผลิตนาเกลือสินเธาว์ ประชาชนให้ความร่วมมือดีมีส่วนร่วมมาก โดยเฉพาะด้านการร่วมรับรู้และเข้าใจ ด้านการร่วมคิดและแสดงความคิดเห็น แต่ขาดการลงมือทำ การร่วมดำเนินการอยู่เพียงในระดับปานกลางหย่อนลงมาในระดับน้อย และพบว่าปัญหาเชิงพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการทำนาเกลือยังคงอยู่โดยประชาชนต้องปรับตัวตามสภาวะที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา พร้อมกับต้องปรับตัวที่จะต้องค้นหานวัตกรรมหรือผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ สำหรับการนำเกลือมาสร้างมูลค่าเพิ่ม

เพ็ญญา ปาละปิ่น (2560: บทคัดย่อ)ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาผลกระทบจากการรุกคืบของน้ำเค็มในมิติทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี พบว่า การเกิดการรุกคืบของน้ำเค็มในเขตพื้นที่อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี เกิดจาก 3 ปัจจัยสำคัญ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยทางธรณีวิทยา คือ ลักษณะทางธรณีวิทยาของอำเภอบ้านดุงที่เป็นหน่วยหินเกลือและหน่วยหินโคลกรวดซึ่งอยู่ชั้นบนสุดของกลุ่มหินโคราชโดยมีการไหลเวียนของน้ำบาดาลเป็นตัวกลางสำคัญในการละลายและพาเกลือขึ้นมาสู่ชั้นผิวดิน 2) ปัจจัยทางธรรมชาติ คือ การไหลบ่าของน้ำฝนเป็นตัวเร่งนำพาให้เกิดการแพร่กระจายของน้ำเค็ม และ 3) ปัจจัยจากการกระทำของมนุษย์ คือ ปล่องน้ำเค็มลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติส่งผลให้เกิดการแพร่กระจายของน้ำเค็ม และพบว่าปัญหาผลกระทบจากการรุกคืบของน้ำเค็ม อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย ผลกระทบทางด้านสังคม คือ เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ผลิตเกลือกับผู้ที่ได้รับผลกระทบซึ่งสูญเสียโอกาสในการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการประกอบอาชีพเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน เกิดการย้ายถิ่นฐานบ้านเรือนที่อยู่อาศัยไปอยู่ในพื้นที่อื่นผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ คือ เกษตรกรไม่สามารถทำการเพาะปลูกพืชผักพืชผลทางการเกษตรอื่นๆ อาทิ ข้าว อ้อย ยางพาราและปาล์มน้ำมัน และ/หรือทำการเพาะปลูกแล้วแต่ได้ผลผลิตไม่ดีทำให้สูญเสียรายได้ ไม่สามารถจับสัตว์น้ำทำการประมงทุกช่วงฤดู ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการอุปโภคบริโภคได้ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมคือ เกิดปัญหาแหล่งน้ำจืดตามธรรมชาติและน้ำใต้ดิน (บาดาล) มีสภาพเป็นน้ำเค็มหรือน้ำกร่อย เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศน์ทางดินทางน้ำและสิ่งมีชีวิตจำพวกพืชและสัตว์น้ำ และพบว่าแนวทางแก้ไขปัญหามาตรฐานเป็นการเกิดการรุกคืบของน้ำเค็มในพื้นที่อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานีประกอบด้วย 1) เร่งปลูกจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับผู้ประกอบการนาเกลือสินเธาว์โดยจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ไม่มองง่ายเห็นแก่ตัว 2) ยกกระดับเกลือบ้านดุงให้เป็นต้นแบบการบริหารจัดการที่ดี เป็นแหล่งผลิตเกลือที่ได้คุณภาพมาตรฐานเป็นมิตรต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม ผลักดันให้ก้าวไปสู่การเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนซึ่งมีคุณลักษณะเฉพาะถิ่นและเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications: GI) 3) หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องต้องคอยติดตาม ตรวจสอบ ควบคุมและ

บังคับใช้กฎหมายโดยเคร่งครัด ปฏิบัติหน้าที่ด้วยใจบริสุทธิ์และซื่อตรง ไม่ออกใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน หรือไม่ต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานกรณีที่อยู่ประกอบการเคลื่อนไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับตามกฎหมาย 4) หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องต้องติดตามเฝ้าระวังปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการทำเกลือเพื่อไม่ให้ปัญหานี้บานปลายและเกิดการแพร่กระจายของน้ำเค็มดินเค็มไปยังพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่สาธารณะอื่นๆ 5) ก่อสร้างคันทำนบดินป้องกันน้ำเค็มรอบพื้นที่ทำเกลือ เจาะบ่อระบายน้ำเค็มลงสู่ใต้ดิน เฝ้าระวังแผ่นดินทรุดตัว ขุดลอกสระเก็บน้ำจืด ขุดลอกลำห้วยและนำดินขึ้นมาทำคันทำนบเพื่อป้องกันน้ำเค็มไม่ให้ไหลลงสู่ลำห้วยและเพื่อให้ น้ำจืดจากด้านบนไล่ น้ำเค็มออกไป 6) ต้องคอยติดตามเฝ้าระวังไม่ให้คันทำนบดินขาดหรือต่ำลง หากพบว่าคันทำนบดินชำรุดต้องรีบทำการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ 7) เกษตรกรชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ต้องเปิดใจยอมรับและยอมที่จะปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตบางประการ อาทิเช่น ทดลองปลูกพืชทนเค็ม เลี้ยงสัตว์ในน้ำกร่อย เพื่อให้ทุกฝ่ายจะสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยปราศจากความขัดแย้ง และอยู่อย่างถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน 8) ถ้าหากไม่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาการรุกคืบของน้ำเค็มในพื้นที่อำเภอบ้านดุงได้อย่างเป็นรูปธรรม ควรให้ผู้ซึ่งมีอำนาจสั่งยุติการทำเกลือสินเธาว์ ไม่ให้มีการประกอบกิจการเกลือสินเธาว์โดยสิ้นเชิงและถาวร เพื่อจะได้ยุติปัญหาการรุกคืบของน้ำเค็มดินเค็มในอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

จรัสพิมพ์ วังเย็นและคณะ(2556: บทคัดย่อ)ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้าโดยใช้แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นกับแนวคิดการออกแบบแฟชั่นเพื่อพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ชุมชน อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมแนวคิดในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้าในการพัฒนารูปแบบเสื้อผ้าจากผ้าขาวม้าโดยใช้แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับแนวคิดการออกแบบแฟชั่น และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนารูปแบบเสื้อผ้าจากผ้าขาวม้าสู่ชุมชน อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยผลจากการศึกษาพบว่า ภูมิปัญญาการทอผ้าขาวม้าของกลุ่มชุมชน อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นภูมิปัญญาที่มีการถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่นจากการผลิตเพื่อใช้สอยภายในครัวเรือน จึงมีรูปแบบลวดลายและการใช้สีตามวัสดุที่หาได้จากท้องถิ่น เมื่อนำมาออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้าจึงจำเป็นต้องใช้เทคนิคในการตัดต่อผ้าและการประยุกต์การจัดวางลวดลายของผ้าขาวม้า เพื่อให้มีรูปแบบและลวดลายที่น่าสนใจและเหมาะกับแนวโน้มแฟชั่น ซึ่งกลุ่มชุมชนได้รับความรู้และสามารถนำภูมิปัญญาการทอผ้าขาวม้ามาผสมผสานแนวคิดการออกแบบแฟชั่นสร้างสรรค์เป็นรูปแบบเสื้อผ้าในกลุ่มชุดทำงานสุภาพสตรี เพื่อการสร้างอาชีพเดิมและส่งเสริมอาชีพใหม่ให้กับกลุ่มคนในชุมชน

บุญทวรรณ วิงวอนและคณะ (2557: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยนวัตกรรมผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่ากิจการวิสาหกิจขนาดย่อมอำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมและแนวทางการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยนวัตกรรมผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่ากิจการวิสาหกิจขนาดย่อมอำเภอลำปางโดยผลจากการศึกษาพบว่าบริบทการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมที่ผ่านมาส่วนใหญ่มีลักษณะการจัดตั้ง 3 รูปแบบ คือ (1) สมาชิกต่อยอดมาจากธุรกิจครอบครัวและมีประสบการณ์มาก่อน (2) จัดตั้งกิจการโดยนโยบายรัฐบาลให้มีการรวมกลุ่มเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ และ (3) จัดตั้งกิจการขึ้นมาตามความต้องการของสมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจครอบครัวและชุมชน ส่วนการผลิตยังอยู่ในลักษณะเดิมๆ หรือผลิตตามคำสั่งซื้อของลูกค้าและอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบดั้งเดิมด้วยการประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีที่เหมาะสม แต่ยังขาดการพัฒนาด้านองค์ความรู้แบบองค์รวม แนวทางการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยนวัตกรรมผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์พบว่า เน้นการเรียนรู้จากธุรกิจอื่นที่ประสบความสำเร็จผ่านการนำความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรม รูปแบบการดำเนินชีวิตและพิธีกรรมต่างๆ ด้วยการออกแบบรูปลักษณ์ใหม่ๆ บนผลิตภัณฑ์หรือตำนานและเรื่องราวของผลิตภัณฑ์เน้นการสร้างความแตกต่างบนบรรจุภัณฑ์หรือตราสินค้าเพื่อสร้างอัตลักษณ์เฉพาะ

ขวัญกมล ดอนขวา (2555: บทคัดย่อ)ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ผลกระทบทางตรงของปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน ที่มีต่อ

กิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชน (2) ผลกระทบทางตรงของกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชน ที่มีต่อการจัดสรรกำไรส่วนเกินของชุมชน และ (3) ผลกระทบทางตรงและผลกระทบทางอ้อมของปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน ที่มีต่อการจัดสรรกำไรส่วนเกินของชุมชน โดยเน้นศึกษากลุ่มอาชีพที่ประสบความสำเร็จใน 6 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ จังหวัดนครราชสีมา อุบลราชธานี สุรินทร์ ขอนแก่น อุดรธานี และจังหวัดเลย โดยผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีผลกระทบทางตรงต่อกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนในด้านการขายมากที่สุดโดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.513 ส่วนกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนในด้านการขาย มีผลกระทบทางตรงต่อการจัดสรรกำไรส่วนเกินของชุมชนในด้านการให้ความอนุเคราะห์ชุมชนมากที่สุดโดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.417 ทางด้านปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพมีผลกระทบทางตรงต่อการจัดสรรกำไรส่วนเกินของชุมชนในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.434 นอกจากนี้ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีผลกระทบทางอ้อมต่อการจัดสรรกำไรส่วนเกินของชุมชนในด้านการให้การศึกษามากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.302 ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางด้านการพัฒนาผู้นำเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนาสมาชิกกลุ่มและการพัฒนาเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน มีผลต่อการเพิ่มยอดขายจากการขายสินค้าภายในชุมชน โดยรายได้จากการขายจะมีผลต่อขนาดของการจัดสรรกำไรไปช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมในชุมชนที่เป็นที่ตั้งของกลุ่มอาชีพเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วยในด้านการให้การศึกษามากที่สุด

สัญญา เคนาภูมิ (2558: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ผลจากการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคามประกอบด้วย (1) แนวทางกลยุทธ์เชิงรุก โดยการพัฒนาศักยภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์สู่ระดับประเทศและระดับสากล ขยายช่องทางการจัดจำหน่าย ขยายพัฒนาเครือข่ายทางธุรกิจเพื่อส่งเสริมการกระจายสินค้า (2) แนวทางกลยุทธ์เชิงพัฒนา โดยการเสริมสร้างขีดความสามารถการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน สนับสนุนงบประมาณและบุคลากรในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สร้างความร่วมมือเชิงบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบ และ (3) แนวทางกลยุทธ์เชิงตั้งรับโดยการพัฒนาศักยภาพแรงงานวิสาหกิจชุมชน พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

10. ระดับความพร้อมเทคโนโลยี (เฉพาะเป้าหมายที่ 1)

10.1 ระดับความพร้อมเทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบัน(เลือกความสอดคล้องสูงสุดเพียงหัวข้อเดียวเท่านั้น)

- Basic Research
 - Basic principles observed and reported
 - Concept and/or application formulated
 - Concept demonstrated analytically or experimentally
- Prototype Development

- Key elements demonstrated in laboratory environments
- Key elements demonstrated in relevant environments
- Representative of the deliverable demonstrated in relevant environments
- Pre-commercial Demonstration/Product Development and Commercialisation
 - Final development version of the deliverable demonstrated in operational environment
 - Actual deliverable qualified through test and demonstration
 - Operational use of deliverable

10.2 ระดับความพร้อมเทคโนโลยีที่จะเกิดขึ้นถ้างานประสบความสำเร็จ(เลือกความสอดคล้องสูงสุดเพียงหัวข้อเดียวเท่านั้น)

- Basic Research
 - Basic principles observed and reported
 - Concept and/or application formulated
 - Concept demonstrated analytically or experimentally
- Prototype Development
 - Key elements demonstrated in laboratory environments
 - Key elements demonstrated in relevant environments
 - Representative of the deliverable demonstrated in relevant environments
- Pre-commercial Demonstration/Product Development and Commercialisation
 - Final development version of the deliverable demonstrated in operational environment
 - Actual deliverable qualified through test and demonstration
 - Operational use of deliverable

11. ศักยภาพทางการตลาดของเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่จะพัฒนา(เฉพาะเป้าหมายที่ 1 หากระบุเป็นตัวเลขได้โปรดระบุ)

11.1) ขนาดและแนวโน้มของตลาด/โอกาสทางการตลาด

.....

11.2) ความสามารถในการแข่งขัน (คู่แข่ง/ต้นทุน)

12. วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ผู้ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชน ภายใต้โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 คณะผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการวิจัย (research methodology) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) มาใช้ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งรายละเอียดของกระบวนการวิจัยวิธีการรวบรวมข้อมูลตลอดจนวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. วิธีการวิจัย

1.1 การวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research)

โดยเบื้องต้นทางคณะผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ที่มีความน่าเชื่อถือดังต่อไปนี้

- เอกสาร ตำรา หนังสือ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง
- คำสั่ง ประกาศ ข่าวสารและเอกสารทางราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- การทบทวนแนวความคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview)

คณะผู้วิจัยจะดำเนินการแสวงหาคำตอบโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (in-depth interview) โดยลักษณะข้อคำถามจะมีความยืดหยุ่นและเปิดกว้างสามารถปรับเปลี่ยนถ้อยคำหรือข้อคำถามให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปและเหมาะสมกับผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละราย อันจะนำมาซึ่งข้อมูลข้อเท็จจริงที่มีความหลากหลายและครอบคลุมในทุกมิติ ทุกประเด็น ดังเช่น

ประเด็นคำถามที่ 1 สภาพปัจจุบันของผลิตภัณฑ์เกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง เป็นอย่างไร

- กระบวนการผลิต ได้แก่ การต้ม การตากเกลือ การบำบัดน้ำเสีย การสูบน้ำเกลือ การปล่อยน้ำเสีย การบริหารจัดการเกลือ ฯลฯ

- สภาพปัญหา ได้แก่ การผลิต การจำหน่าย การตลาด ราคาเกลือ การแข่งขัน ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมจากการทำเกลือ ฯลฯ

ประเด็นคำถามที่ 2 ปัจจัยเอื้อและปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ผู้ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน มีอะไรบ้าง

- ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ วิถีชีวิตความเชื่อ วัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ช่องทางการตลาด การแปรรูปเกลือ ความต้องการเกลือ การส่งเสริมการสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ ฯลฯ

- ปัญหาอุปสรรค ได้แก่ การถูกคัดค้านต่อต้านจากฝ่ายต่างๆ สภาพพื้นที่ดิน ระบบการบริหารจัดการเงินทุน ช่องทางการขนส่ง การส่งเสริมสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ ฯลฯ

1.3 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group)

คณะผู้วิจัยจะดำเนินการจัดสนทนากลุ่มโดยให้ตัวแทนฝ่ายต่างๆ สนทนาและอภิปรายร่วมกันตามประเด็นข้อคำถามซึ่งมีลักษณะแบบปลายเปิด (openend) โดยประเด็นข้อคำถามนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและสร้างเป็นแนวคำถามที่มีความครอบคลุมตามกรอบแนวคิดและขอบเขตของการศึกษาวิจัยเพื่อให้

บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีการเรียงลำดับคำถาม เนื้อหาของคำถามสามารถปรับได้ตามลักษณะของการสนทนา กลุ่ม โดยอาศัยการตั้งแนวคำถามที่มีความเข้าใจง่าย ซึ่งประเด็นคำถามมีดังนี้

ประเด็นคำถามที่ 1 แนวทางการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง สู่ผลิตภัณฑ์ เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชนภายใต้โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ควรเป็นอย่างไร

- เกษตรอัจฉริยะ (smart farmer)
- นวัตกรรมสินค้าและบริการ (smart start up)
- ระบบการตลาด (e-commerce)
- ระบบโลจิสติกส์ (Logistic)
- ระบบสหกรณ์เข้มแข็ง (Smart Cooperative)
- ฯลฯ

ประเด็นคำถามที่ 2 แบบแผนการพัฒนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงเพื่อเป็นต้นแบบการบริหารจัดการที่ดีผ่านกระบวนการประชารัฐควรมีรูปแบบอย่างไร

- การพัฒนาอย่างบูรณาการและยั่งยืน
- การพัฒนาแบบภาคีเครือข่าย
- ฯลฯ

2. การกำหนดพื้นที่ทำการวิจัย

พื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัยอยู่ในเขตอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานีโดยมีการรายงานในฐานข้อมูลของสำนักงานเกษตรอำเภอบ้านดุงและ/หรือสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านดุงว่าเป็นพื้นที่ทำนาเกลือสินเธาว์

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การใช้กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากความเป็นตัวแทนประชากรทั้งหมด ดังนี้

3.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview)

3.1.1 กลุ่มตัวอย่าง: เกษตรกรนาเกลือสินเธาว์

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรนาเกลือสินเธาว์ พิจารณาจากเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำนาเกลือ ณ ปัจจุบัน และมีรายชื่ออยู่ในฐานข้อมูลของสำนักงานเกษตรอำเภอบ้านดุงและ/หรือสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านดุง รวมทั้งมีส่วนได้ส่วนเสียกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง โดยวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการบอกต่อ (Snowball Sampling) เริ่มต้นจากการสัมภาษณ์ผู้นำเกษตรกรนาเกลือแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการจากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างแนะนำรายชื่อผู้ให้ข้อมูลอื่นๆต่อไป

กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรนาเกลือสินเธาว์ จำนวน 30 รายประกอบด้วย

- ประธานสหกรณ์นาเกลืออำเภอบ้านดุง
- เกษตรกรนาเกลือสินเธาว์ (สมาชิกสหกรณ์ฯ)
- เกษตรกรนาเกลือสินเธาว์ (ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง: ผู้นำระดับชุมชน ระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้นำระดับชุมชน ระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค พิจารณาจากผู้นำที่มีอำนาจปกครอง มีอำนาจกำหนดนโยบาย มีอำนาจสั่งการ มีอำนาจการบริหารการพัฒนาในเขตพื้นที่ทำนาเกลืออำเภอบ้านดุง โดยวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งพิจารณาจากผู้นำที่มีความรอบรู้ มีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มีความชำนาญและมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเกลือสินเธาว์

กลุ่มตัวอย่างผู้นำระดับชุมชน ระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค จำนวน 20 ราย ประกอบด้วย

- ประธานชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- นายกองค้กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- หัวหน้าพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านดุง
- หัวหน้าสำนักงานเกษตรอำเภอบ้านดุง
- นายอำเภอบ้านดุง
- อุตสาหกรรมจังหวัดอุดรธานี
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุดรธานี

3.1.3กลุ่มตัวอย่าง: ตัวแทนภาคประชาชน ตัวแทนภาครัฐและตัวแทนภาคเอกชน

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างตัวแทนภาคประชาชน ตัวแทนภาครัฐและตัวแทนภาคเอกชน เลือกใช้วิธีการเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 40 ราย โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

1) **ตัวแทนภาคประชาชน** คัดเลือกจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ เกษตรกรชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ ประชาชนทั่วไปที่อาศัยในพื้นที่ที่มีการทำนาเกลือและได้รับผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบจากการกำหนดทิศทางการพัฒนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง

2) **ตัวแทนภาครัฐ** คัดเลือกจากผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในฐานะผู้ปฏิบัติ ผู้รับสนองนโยบายในหน่วยงานรัฐซึ่งมีอำนาจ/บทบาท/หน้าที่ในการขับเคลื่อนและพัฒนาเขตพื้นที่ที่มีการทำนาเกลือ ได้แก่ เจ้าพนักงานพัฒนาชุมชน เจ้าพนักงานเกษตร เจ้าพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าพนักงานอำเภอ เจ้าพนักงานพาณิชย์จังหวัด เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด

3) **ตัวแทนภาคเอกชน** คัดเลือกจากผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการทำการค้าการพาณิชย์เกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง ในฐานะคู่ค้า ผู้รับซื้อ ผู้สนับสนุน ได้แก่ บริษัท ห้างร้าน ทั้งในและนอกพื้นที่อำเภอบ้านดุง

3.2การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เป็นการจัดสนทนากลุ่มร่วมกันเพื่อรับฟังความคิดเห็น โดยมีตัวแทนจากเกษตรกรนาเกลือสินเธาว์ ผู้นำระดับชุมชน ระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค ตัวแทนภาคประชาชน ตัวแทนภาครัฐและตัวแทนภาคเอกชนในอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ตัวแทนจากทุกฝ่ายระดมสมองเพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง สู่ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชนภายใต้โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 และร่วมกันออกแบบแผนการพัฒนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง เพื่อเป็นต้นแบบการบริหารจัดการที่ดีผ่านกระบวนการประชาธิปไตย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) มีดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview protocol) ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดเน้นสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interviews) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งออกตามกลุ่ม ได้แก่

- เกษตรกรนาเกลือสินเธาว์
- ผู้นำระดับชุมชน ระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค
- ตัวแทนภาคประชาชน
- ตัวแทนภาครัฐ
- ตัวแทนภาคเอกชน

โดยโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์และแนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ชื่อ-สกุล อายุ อาชีพ ตำแหน่งงาน รายได้

ส่วนที่ 2 สภาพปัจจุบันของผลิตภัณฑ์เกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง และปัจจัยเอื้อและปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

2) การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยให้ตัวแทนฝ่ายต่างๆ สนทนาและอภิปรายร่วมกันตามประเด็นข้อคำถามซึ่งมีลักษณะแบบปลายเปิด (openend) มีการเรียงลำดับคำถาม และเนื้อหาของคำถามสามารถปรับได้ตามลักษณะของการสนทนากลุ่ม โดยประเด็นคำถามมีดังนี้

ประเด็นที่ 1 แนวทางการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชนภายใต้โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0

ประเด็นที่ 2 แบบแผนการพัฒนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงเพื่อเป็นต้นแบบการบริหารจัดการที่ดีผ่านกระบวนการประชารัฐ

5. การทดสอบเครื่องมือ

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บข้อมูลงานวิจัย มีดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์ (interview protocol)

ทำการพิจารณาข้อคำถามในการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมเนื้อหาครบถ้วนถูกต้องเหมาะสมตรงตามโครงสร้าง และภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูลจากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและนำข้อชี้แนะมาปรับปรุงแก้ไข และนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม

2) การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group)

กำหนดเรื่องและวัตถุประสงค์ในการสนทนากลุ่มรวมถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงเพื่อสร้างแนวทางในการสนทนากลุ่มตั้งประเด็นคำถามและทำการอภิปรายกลุ่มเพื่อนำไปสู่การค้นหาแนวทางการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชน ภายใต้โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 และร่วมกันออกแบบแผนการพัฒนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงเพื่อเป็นต้นแบบการบริหารจัดการที่ดีผ่านกระบวนการประชารัฐจากนั้นนำประเด็นที่ได้เสนอผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการวิจัยเพื่อตรวจสอบความตรงตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยและนำมาปรับแก้ไขตามข้อแนะนำผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการวิจัยก่อนนำไปใช้ในการสนทนากลุ่ม

6. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการเข้าถึงข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review Data) และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data) ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data) โดยในการเก็บข้อมูลภาคสนามนี้ มีขั้นตอนในการจัดเก็บโดยการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่พื้นที่ศึกษา การเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย การทำความรู้จักกับพื้นที่ โดยการลงพื้นที่สังเกตการณ์ (Field Observation) โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการจดบันทึกการสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดทำสนทนากลุ่ม

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review Data) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลด้านวิชาการโดยการวิเคราะห์จากเอกสารต่างๆ ทั้งที่เป็นทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลที่เป็นสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น เอกสารวารสารหนังสือและงานวิจัยต่างๆ

7. การตรวจสอบข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาทำการตรวจสอบความถูกต้องโดยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล(Data Triangulation)เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้รับจากแหล่งต่าง ๆ นั้นมีความเหมือนกันหรือไม่ ก่อนที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปทำการสรุปและวิเคราะห์ผลต่อไป

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาทำการวิเคราะห์แบบสรุปอุปนัย (Analytic Induction) จากนั้นเขียนรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนาเพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสภาพปัจจุบันของผลิตภัณฑ์เกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง กระบวนการผลิต และสภาพปัญหา ปัจจัยเอื้อและปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สู่ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน การค้นหาแนวทางการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง สู่ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชนภายใต้โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 และการออกแบบแผนการพัฒนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง เพื่อเป็นต้นแบบการบริหารจัดการที่ดีผ่านกระบวนการประชาธิปไตย

13. เอกสารอ้างอิงของโครงการวิจัย

กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2559).พิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน.

ขวัญกมล ดอนขวา.(2555).การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

จรัสพิมพ์ วัชยัน, ธวัชชัย แสงน้ำเพชร, อาภาพรรณ ยูเหล็กและพจนา นุ่มหันต์.(2556).การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้าโดยใช้แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นกับแนวคิดการออกแบบแฟชั่นเพื่อพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ชุมชน อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

บุญทวรรณ วิงวอน, อัจฉราภรณ์ วรรณมะกอกและอัจฉรา เมฆสุวรรณ.(2557). แนวทางการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยนวัตกรรมผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่ากิจการวิสาหกิจขนาดย่อม อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง.มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

บัวอิน. (2552). แอ่งเกลือ ชุมทรัพย์แดนอีสาน.สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2560 จาก <http://www.vcharkarn.com/varticle/39952>

ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์. (2541). เศรษฐกิจชุมชน : ความหมาย ฐานคิด แนวทางปฏิบัติ. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2560 จาก http://www.banrainarao.com/column/commu_econ_02

เพ็ญญา ปาละปิ่น. (2560). การศึกษาปัญหาผลกระทบจากการรुक้าของน้ำเค็มในมิติทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ของอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม.(2544). ยุทธศาสตร์การขจัดปัญหาความยากจน. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการประจำปี 2544 วันที่ 24-25 พฤศจิกายน 2544 ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ ซิตี้ จอมเทียนชลบุรี.

ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด. (2560). การพัฒนาสังคมแห่งความสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบนพื้นที่ผลกระทบนาข้าวและนาเกลือด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.(มปป.). แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน.สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2560 จาก <http://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Alternative/01-01-01.html>

สุดปรุที เวียงสี. (2559). ประเทศไทย 4.0 โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจใหม่. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2560 จาก <http://www.sudpatapee.com/index.php/2014-08-15-15-18-27/item/176-4-0>

สุนทร คุณชัยมั่ง. (2559).คำ/ความหมายและการอธิบายว่าด้วยประชา-รัฐ?. เอกสารนำเสนอต่อ “คณะอนุกรรมการด้านการเมือง” คณะกรรมการการเมือง สถาบันบัญญัติแห่งชาติ.

สัญญา เคนาภูมิ. (2558).แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย.เอกสาร

ประกอบการประชุมประจำปี.

อนุสรณ์ ธรรมใจ. (2558).พระราชรัฐ ประชานิยม และรัฐสวัสดิการ. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2560 จาก

<http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/635795>

อรพินท์ สพโชคชัย. (2541).สังคมเสถียรภาพและกลไกพระราชรัฐที่ดี. รายงานที่ตีอาร์ไอ ฉบับที่ 20. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

14. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยคาดหวังว่าจะเกิดประโยชน์ในด้านการค้นพบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของผลิตภัณฑ์เกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง กระบวนการผลิตและสภาพปัญหา ค้นพบปัจจัยเอื้อและปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สู่อุตสาหกรรมเฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ค้นพบแนวทางการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง สู่อุตสาหกรรมเฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชนภายใต้โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 และสามารถนำข้อมูลที่ได้รับมาออกแบบแผนการพัฒนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงเพื่อเป็นต้นแบบการบริหารจัดการที่ดีผ่านกระบวนการพระราชรัฐ โดยคาดหวังว่าผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบการพิจารณากำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชนฐานรากอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สู่อุตสาหกรรมที่ยั่งยืนต่อไป

การนำไปใช้ประโยชน์ในด้าน

ด้านนโยบาย

ผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผู้ใช้	การใช้ประโยชน์
หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ อุตสาหกรรมจังหวัดอุดรธานี พาณิชย์จังหวัดอุดรธานี หน่วยงานระดับพื้นที่ ได้แก่ เทศบาลเมืองบ้านดุง องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านดุง อำเภอบ้านดุง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประธานชุมชน	นำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย/แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชนฐานรากอำเภอบ้านดุงจังหวัดอุดรธานี สู่อุตสาหกรรมที่ยั่งยืน สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0 ของรัฐบาล

15. แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

การถ่ายทอด/การนำ การวิจัยไปใช้ ประโยชน์	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการถ่ายทอด	กำหนดเวลา/ ระยะเวลา	สถานที่
1) ทำการบรรยาย/ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ	-เกษตรกรนาเกลือ สินเธาว์	-จัดประชุมสัมมนา แบบเวทีชาวบ้าน โดยมีกลุ่มเป้าหมาย	พฤษภาคม -สิงหาคม 2561	อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

ปัจจุบันของผลิตภัณฑ์เกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง กระบวนการผลิตและสภาพปัญหา 2) ทำการบรรยาย/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเอื้อ และ ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สู่ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน 3) ทำการบรรยาย/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง สู่ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชน ภายใต้โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 4) ทำการบรรยาย/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับแบบแผนการพัฒนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงเพื่อเป็นต้นแบบการบริหารจัดการที่ดีอย่างเป็นรูปธรรม	-ผู้นำระดับชุมชน ระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค -ตัวแทนภาคประชาชน ตัวแทนภาครัฐและตัวแทนภาคเอกชน ในอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี	คือ เกษตรกรนาเกลือสินเธาว์ และเกษตรกร/ประชาชนทั่วไป -จัดประชุมสัมมนา ระดับผู้นำ ประกอบด้วย ผู้นำระดับชุมชน ระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค ในอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี		

ผ่านกระบวนการ พระราชรัฐ				

16. ระยะเวลาการวิจัย

ระยะเวลาโครงการ1ปี0เดือน

วันที่เริ่มต้น1 ตุลาคม 2561วันที่สิ้นสุด30 กันยายน 2562

แผนการดำเนินงานวิจัย (ปีที่เริ่มต้น - สิ้นสุด)

ปี (งบประมาณ)	กิจกรรม	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ร้อยละของ กิจกรรมใน ปีงบประมาณ
2562	1.ศึกษาและรวบรวมข้อมูล -ทบทวนวรรณกรรม ศึกษาเอกสาร ตำรา วิชาการที่สอดคล้องศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง -ลงสำรวจชุมชนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล (บริบททั่วไป)	x												5
2562	2.วางแผนการวิจัยและเสนอเค้า โครงงานวิจัย	x												5
2562	3.สร้างเครื่องมือที่ใช้สำหรับเก็บข้อมูล งานวิจัย		x	x										5
2562	4.ลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยใช้เครื่องมือที่ กำหนดไว้				x	x	x	x						50
2562	5.ตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องและความ สมบูรณ์ของข้อมูล							x	x					5
2562	6.วิเคราะห์และสรุปผลข้อมูลการวิจัย									x	x			20
2562	7.รายงานผลการวิจัยแก่แหล่งทุน (วช.) และเผยแพร่ผลงานวิจัย											x	x	5
2562	8.ส่งรูปเล่มงานวิจัยฉบับสมบูรณ์												x	5
	รวม													100

17. งบประมาณของโครงการวิจัย

17.1 แสดงรายละเอียดประมาณการงบประมาณตลอดโครงการ(กรณีของงบประมาณเป็นโครงการต่อเนื่อง
ระยะเวลาดำเนินการวิจัยมากกว่า 1 ปี ให้แสดงงบประมาณตลอดแผนการดำเนินงาน)

ปีที่ดำเนินการ	ปีงบประมาณ	งบประมาณที่เสนอขอ
ปีที่ 1	2562	338,400
รวม		338,400

17.2 แสดงรายละเอียดประมาณการงบประมาณปีที่เสนอขอ

ประเภทงบประมาณ	รายละเอียด	งบประมาณ (บาท)
งบดำเนินการ : ค่าใช้สอย	- ค่าจ้างผู้ช่วยนักวิจัย (วุฒิปริญญาตรี) จำนวน 6 คน (ทำงานเต็มเวลาตลอด โครงการ) สำหรับลงพื้นที่เก็บข้อมูล/ สัมภาษณ์/จัดสนทนากลุ่ม เหม่าจ่ายคนละ 20,000 บาท รวมเป็นเงิน 120,000 บาท	330,240
	- ค่าตอบแทนกลุ่มตัวอย่าง (ผู้ให้ข้อมูลในการ สัมภาษณ์) จำนวน 90 คน ๆ ละ 100 บาท รวมเป็นเงิน 9,000 บาท	
	- ค่าตอบแทนกลุ่มตัวอย่าง (ผู้เข้าร่วมการ สนทนากลุ่ม (focus group)) จำนวน 30 คน ๆ ละ 200 บาท รวมเป็นเงิน 6,000 บาท	
	- ค่าที่พัก จำนวน 2 ห้อง ๆ ละ 1,000 บาท จำนวน 20 ครั้ง/วัน (เพื่อดำเนินการวิจัย ตลอดระยะเวลา 10 เดือน (พ.ย.60 -ก.ย.61)) รวมเป็นเงิน 40,000 บาท	
	- ค่าจ้างถ่ายเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน 30 ชุด ๆ ละ รวมเป็นเงิน800บาท	
	- ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงรถยนต์ส่วนบุคคล จำนวน 2 คันระยะทางจาก มรภ.สวนสุนันทา-อำเภอ บ้านดุง จังหวัดอุดรธานี รวม 639 กิโลเมตร ๆ 4 บาทจำนวน 20 เที่ยว (ไป-กลับ) เพื่อ ดำเนินการวิจัยตลอดระยะเวลา 10 เดือน (พ.ย.60 -ก.ย.61) รวมเป็นเงิน 102,240 บาท	
	- ค่าเช่าสถานที่พร้อมอุปกรณ์เครื่องเสียง คอมพิวเตอร์ โต๊ะ เก้าอี้ในการจัดสนทนา กลุ่ม จำนวน 1 วัน รวมเป็นเงิน 3,000 บาท	
	ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมสัมมนาแบบเวที ชาวบ้าน (กลุ่มที่ 1)เพื่อถ่ายทอดผลงานวิจัย/ การนำไปใช้ประโยชน์ - ค่าจ้างทำอาหารว่างและอาหารกลางวัน จำนวน 100 คนๆ ละ 150 บาท จำนวน 1วัน รวมเป็นเงิน15,000บาท	
	- ค่าเช่าสถานที่พร้อมอุปกรณ์เครื่องเสียง คอมพิวเตอร์ โต๊ะ เก้าอี้ในการจัด ประชุมสัมมนาแบบเวทีชาวบ้าน (กลุ่มที่ 1) จำนวน 1 วัน รวมเป็นเงิน 3,000 บาท	
	- ค่าจ้างเหม่าถ่ายเอกสารและจัดทำแฟ้ม ประกอบการประชุมสัมมนาแบบเวทีชาวบ้าน	

ประเภทงบประมาณ	รายละเอียด	งบประมาณ (บาท)
	(กลุ่มที่ 1)จำนวน 100 ชุด ๆ ละ 80 บาท รวมเป็นเงิน8,000 บาท	
	ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมสัมมนากระดับผู้นำ (กลุ่มที่ 2)เพื่อถ่ายทอดผลงานวิจัย/การ นำไปใช้ประโยชน์ - ค่าจ้างทำอาหารว่างและอาหารกลางวัน จำนวน 40 คนๆ ละ 150 บาท จำนวน 1วัน รวมเป็นเงิน6,000บาท	
	- ค่าเช่าสถานที่พร้อมอุปกรณ์เครื่องเสียง คอมพิวเตอร์ โต้ะ เก้าอี้ ในการจัด ประชุมสัมมนากระดับผู้นำ (กลุ่มที่ 2)จำนวน 1 วัน รวมเป็นเงิน 3,000 บาท	
	- ค่าจ้างเหมาถ่ายเอกสารและจัดทำแฟ้ม ประกอบการประชุมสัมมนากระดับผู้นำ (กลุ่ม ที่ 2)จำนวน 40 ชุด ๆ ละ 80 บาท รวมเป็น เงิน3,200 บาท	
	- ค่าจ้างถ่ายเอกสารแบบสัมภาษณ์ จำนวน 90 ชุด ๆ ละ 5 แผ่น รวมเป็นเงิน 4,500 บาท	
	- ค่าจ้างพิมพ์รายงานวิจัย รวมเป็นเงิน 3,500 บาท	
	- ค่าจ้างจัดทำเล่มรายงานความก้าวหน้าและ รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์รวมเป็นเงิน 3,000 บาท	
งบดำเนินการ : ค่าวัสดุ	- ค่าวัสดุสำนักงานปากกา กระดาษ A4 เครื่องเย็บกระดาษ ลวดเย็บกระดาษ กระดาษชาร์จ ปากกาเมจิก ซองจดหมาย รวมเป็นเงิน 2,000 บาท	6,900
	- ค่าหมึกพิมพ์ปริ้นเตอร์ (ขาว-ดำ)รวมเป็นเงิน 2,800 บาท	
	- ค่าวัสดุคอมพิวเตอร์ (External Hard disk) (เก็บข้อมูลเชิงพื้นที่)รวมเป็นเงิน 2,100 บาท	
งบดำเนินการ : ค่าสาธารณูปโภค	- ค่าบริการโทรศัพท์ค่าไปรษณีย์(เหมาจ่าย ตลอดโครงการ)รวมเป็นเงิน 1,260 บาท	1,260
รวม		338,400

17.3 เหตุผลความจำเป็นในการจัดซื้อครุภัณฑ์ (พร้อมแนบรายละเอียดครุภัณฑ์ที่จะจัดซื้อ)

ชื่อครุภัณฑ์	ครุภัณฑ์ที่ขอสนับสนุน			ลักษณะการใช้งานและความจำเป็น	การใช้ประโยชน์ของครุภัณฑ์นี้เมื่อโครงการสิ้นสุด
	สถานภาพ	ครุภัณฑ์ใกล้เคียงที่ใช้ ณ ปัจจุบัน (ถ้ามี)	สถานภาพการใช้งาน ณ ปัจจุบัน		
	ไม่มีครุภัณฑ์นี้				
	ไม่มีครุภัณฑ์นี้				

18. ผลผลิต (Output) จากงานวิจัย

ผลงานที่คาดว่าจะได้รับ	รายละเอียดของผลผลิต	จำนวนนับ						หน่วยนับ	ระดับความสำเร็จ
		ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	รวม		
1. ต้นแบบผลิตภัณฑ์ โดยระบุ ดังนี้									
1.1 ระดับอุตสาหกรรม								ต้นแบบ	Primary Result
1.2 ระดับกึ่งอุตสาหกรรม								ต้นแบบ	Primary Result
1.3 ระดับภาคสนาม								ต้นแบบ	Primary Result
1.4 ระดับห้องปฏิบัติการ								ต้นแบบ	Primary Result
2.ต้นแบบเทคโนโลยี โดยระบุ ดังนี้									
2.1 ระดับอุตสาหกรรม								ต้นแบบ	Primary Result
2.2 ระดับกึ่งอุตสาหกรรม								ต้นแบบ	Primary Result
2.3 ระดับภาคสนาม								ต้นแบบ	Primary Result
2.4 ระดับห้องปฏิบัติการ								ต้นแบบ	Primary Result
3.กระบวนการใหม่ โดยระบุ ดังนี้									
3.1 ระดับอุตสาหกรรม								กระบวนการ	Primary Result
3.2 ระดับกึ่งอุตสาหกรรม								กระบวนการ	Primary Result
3.3 ระดับภาคสนาม								กระบวนการ	Primary Result
3.4 ระดับห้องปฏิบัติการ								กระบวนการ	Primary Result
4.องค์ความรู้ (โปรดระบุ)									
4.1องค์ความรู้การพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์ ด้านความหลากหลายของผลิตภัณฑ์	- องค์ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายของผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปเกลือสินเธาว์ เพื่อเพิ่มมูลค่าในตัวผลิตภัณฑ์ และเป็นผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนอำเภอบ้านดุง	1						เรื่อง	Primary Result
4.2 องค์ความรู้การพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์ ภายใต้โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย4.0	- องค์ความรู้เกี่ยวกับการนำเอาเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ (smart farmer) มาปรับใช้ในการทำนาเกลือของเกษตรกรอำเภอบ้านดุงได้แก่ การบริหารจัดการเกลือ การใช้พื้นที่การปรับปรุงดินเค็ม น้ำกร่อย การกำจัดน้ำเสีย	3						เรื่อง	Primary Result

ผลงานที่คาดว่าจะได้รับ	รายละเอียดของผลผลิต	จำนวนนับ						หน่วยนับ	ระดับความสำเร็จ
		ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	รวม		
	ฯลฯ เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการนาเกลือ - องค์ความรู้เกี่ยวกับการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ (ระบบคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ smart phone, internet) มาออกแบบระบบการตลาด (e-commerce) เพื่อเพิ่มช่องทางการค้าขายโดยเกษตรกรสามารถจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง ไปทั่วทุกมุมโลก - องค์ความรู้เกี่ยวกับการนำเอาระบบโลจิสติกส์ (Logistic) มาใช้วางแผนในการจัดการสินค้าเกลือ การจัดส่งสินค้าและบริการเกลือ การจัดเก็บเกลือ การขนส่ง ฯลฯ เพื่อความคุ้มค่าและประหยัดต้นทุนของเกษตรกร								
4.3 องค์ความรู้การพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์ด้านนวัตกรรมสินค้าและบริการ (smart start up)	- องค์ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบสินค้าและบริการเกลือสินเธาว์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์เกลือเพื่อสุขภาพ เกลือสปา ธุรกิจสปาเกลือเพื่อสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมศึกษาวิถีชีวิตชาวนาเกลือ ฯลฯ	1						เรื่อง	Primary Result
4.4 องค์ความรู้การพัฒนาระบบสหกรณ์เข้มแข็ง (Smart Cooperative)	- องค์ความรู้เกี่ยวกับระบบสหกรณ์เข้มแข็ง (Smart Cooperative) ได้แก่การพัฒนาสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านบทบาทหน้าที่ในการช่วยเหลือเกษตรกรนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง ผลักดันให้กลไกของสหกรณ์เป็นที่	1						เรื่อง	Primary Result

โครงการวิจัย

ผลงานที่คาดว่าจะได้รับ	รายละเอียดของผลผลิต	จำนวนนับ						หน่วยนับ	ระดับความสำเร็จ
		ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	รวม		
	ฟังของสมาชิกอย่างแท้จริง								
4.5 องค์ความรู้แบบแผนการพัฒนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงเพื่อเป็นต้นแบบการบริหารจัดการที่ดีผ่านกระบวนการประชารัฐ	- องค์ความรู้เกี่ยวกับแบบแผนการพัฒนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง ได้แก่ ความร่วมมือในรูปแบบภาคีเครือข่าย, การพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชนผ่านการบูรณาการแผนร่วมกันของภาคส่วนต่าง ๆ, การใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืนร่วมกัน ฯลฯ	1						เรื่อง	Primary Result
5. การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์									
5.1 การถ่ายทอดเทคโนโลยี								ครั้ง	Primary Result
5.2 การฝึกอบรม								ครั้ง	Primary Result
5.3 การจัดสัมมนา	- การจัดประชุมสัมมนาในรูปแบบเวทีชาวบ้าน กลุ่มเป้าหมายคือ เกษตรกรเกลือสินเธาว์ และเกษตรกร/ประชาชนทั่วไปเพื่อถ่ายทอดผลงานวิจัยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง ผู้ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้ อย่างยั่งยืนแก่ชุมชน ภายใต้โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 เพื่อที่กลุ่มเป้าหมายจะมีความรู้ความเข้าใจและปรับตัวยอมรับการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง	1						ครั้ง	Primary Result
6. การใช้ประโยชน์เชิงสาธารณะ									
6.1 การถ่ายทอดเทคโนโลยี								ครั้ง	Primary Result
6.2 การฝึกอบรม								ครั้ง	Primary Result

โครงการวิจัย

ผลงานที่คาดว่าจะได้รับ	รายละเอียดของผลผลิต	จำนวนนับ						หน่วยนับ	ระดับความสำเร็จ
		ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	รวม		
6.3 การจัดสัมมนา	- การจัดประชุมสัมมนา ระดับผู้นำชุมชน ท้องถิ่น และภูมิภาคเพื่อถ่ายทอด ผลงานวิจัยเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์ อำเภอบ้านดุง สู่ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชน	1						ครั้ง	Primary Result
7. การพัฒนากำลังคน									
7.1 นศ.ระดับปริญญาโท								คน	Primary Result
7.2 นศ.ระดับปริญญาเอก								คน	Primary Result
7.3 นักวิจัยหลังปริญญาเอก								คน	Primary Result
7.4 นักวิจัยจากภาคเอกชน ภาครัฐบริการและภาคสังคม								คน	Primary Result
8. ทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ สิทธิบัตร/ลิขสิทธิ์/เครื่องหมายการค้า/ความลับทางการค้า เป็นต้น (โปรดระบุ)									
8.1								เรื่อง	Primary Result
8.2								เรื่อง	Primary Result
8.3								เรื่อง	Primary Result
9. บทความทางวิชาการ									
9.1 วารสารระดับชาติ								เรื่อง	Primary Result
9.2วารสารระดับนานาชาติ								เรื่อง	Primary Result
10. การประชุม/สัมมนาระดับชาติ									
10.1 นำเสนอแบบปากเปล่า	การเผยแพร่ผลงานวิจัย (บทความวิจัย) โดยนำเสนอในเวทีการประชุม/สัมมนา ระดับชาติ และตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ	1						ครั้ง	Primary Result
10.2 นำเสนอแบบโปสเตอร์								ครั้ง	Primary Result
11. การประชุม/สัมมนาระดับนานาชาติ									
11.1 นำเสนอแบบปากเปล่า	การเผยแพร่ผลงานวิจัย (บทความวิจัย) โดยนำเสนอในเวทีการประชุม/สัมมนาระดับนานาชาติ และตีพิมพ์ผลงานในวารสารวิชาการ ในฐานข้อมูลสากล (TCI,	1						ครั้ง	Primary Result

ผลงานที่คาดว่าจะได้รับ	รายละเอียดของผลผลิต	จำนวนนับ						หน่วยนับ	ระดับความสำเร็จ
		ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	รวม		
	Scopus, google scalar ฯลฯ)								
11.2 นำเสนอแบบโปสเตอร์								ครั้ง	Primary Result

19. ผลลัพธ์ (Outcome) ที่คาดว่าจะได้ตลอดระยะเวลาโครงการ

ชื่อผลลัพธ์	ประเภท	ปริมาณ	รายละเอียด
ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าอบรม/สัมมนา มีความรู้ความเข้าใจในประเด็นเนื้อหาที่ได้รับการถ่ายทอดโดยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	เชิงคุณภาพ	90	กลุ่มเป้าหมาย (เกษตรกรรณาสินเชาว์ และเกษตรกร/ประชาชนทั่วไปและผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น/ภูมิภาค) มีความรู้ความเข้าใจในประเด็นเนื้อหาที่ได้รับการถ่ายทอดโดยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย
ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าอบรม/สัมมนา มีความพึงพอใจในการเข้าร่วมอบรม/สัมมนา	เชิงคุณภาพ	90	กลุ่มเป้าหมาย (เกษตรกรรณาสินเชาว์ และเกษตรกร/ประชาชนทั่วไปและผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น/ภูมิภาค) มีความพึงพอใจในการเข้าร่วมอบรม/สัมมนา
ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าอบรม (ผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น/ภูมิภาค) สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรม/สัมมนาไปใช้ประโยชน์ในระดับนโยบาย	เชิงปริมาณ	90	ผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น/ภูมิกษานำเอาความรู้จากผลงานวิจัยที่ได้รับการถ่ายทอดไปใช้ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์กำหนดแนวทางการพัฒนาและยกระดับเกลื่อสินเชาว์อำเภอบ้านดุง สู่ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชน
ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าอบรม (เกษตรกรรณาสินเชาว์ และเกษตรกร/ประชาชนทั่วไป) สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรม/สัมมนาไปใช้ประโยชน์ในระดับปฏิบัติ	เชิงปริมาณ	90	เกษตรกรรณาสินเชาว์ และเกษตรกร/ประชาชนทั่วไปนำเอาความรู้จากผลงานวิจัยที่ได้รับการถ่ายทอดมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้วยการปรับตัวยอมรับการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การปรับปรุงรูปแบบสินค้าและบริการเกลื่อสินเชาว์ การบริหารจัดการเกลื่อ การเพิ่มช่องทางการจำหน่ายเกลื่อผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ชื่อผลลัพธ์	ประเภท	ปริมาณ	รายละเอียด
ร้อยละของการดำเนินโครงการวิจัยเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดในแผน	เชิงเวลา	100	การดำเนินโครงการวิจัยเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดในแผนคือ วันที่เริ่มต้น 1 ตุลาคม 2560 วันที่สิ้นสุด 30 กันยายน 2561
ร้อยละของค่าใช้จ่ายตลอดระยะเวลาในการดำเนินโครงการวิจัยเป็นไปตามงบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากแหล่งทุน (วช.)	เชิงต้นทุน	100	คณะผู้วิจัยสามารถบริหารจัดการค่าใช้จ่ายตลอดระยะเวลาในการดำเนินโครงการวิจัยโดยเป็นไปตามงบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากแหล่งทุน (วช.)

20. ผลกระทบ (Impact) ที่คาดว่าจะได้รับ(หากระบุเป็นตัวเลขได้ โปรดระบุ)

ชื่อผลงาน	ลักษณะผลงาน	กลุ่มเป้าหมาย / ผู้ใช้ประโยชน์	ผลกระทบที่คาดว่าจะได้รับ
เกิดสินค้าและบริการจากผลิตภัณฑ์เกลือสินเธาว์ที่หลากหลาย	เกลืออโรมา เกลือสปาขัดผิว เกลือสมุนไพรขัดผิว สบู่เหลวอาบน้ำ เกลือปรับอากาศกลิ่นต่างๆ สบู่อาบน้ำจากเกลือ เกลือเม็ดแช่เท้า ฯลฯ	เกษตรกรนาเกลือสินเธาว์	ในระยะยาวจะเกิดเป็นธุรกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมนาเกลือส่งผลให้เกษตรกรนาเกลือมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถลดช่องว่าง/ความเหลื่อมล้ำของรายได้ เกษตรกรนาเกลือมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อีกทั้งสามารถเพิ่มการกระจายรายได้สู่สังคมในรูปแบบต่าง ๆ เกิดเม็ดเงินหมุนเวียนในชุมชน เกิดการสร้างงานและลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นฐานของแรงงาน
เกิดการวางนโยบายแผนงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง	มีการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ การกำหนดแนวทางการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง สู่ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชน	ผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น/ภูมิภาค	การกำหนดทิศทางการพัฒนา การวางนโยบาย แผนงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนา สอดคล้องกับบริบทพื้นที่อำเภอบ้านดุง สอดคล้องกับศักยภาพชุมชน ทรัพยากรชุมชนที่มี ตรงกับความต้องการของประชาชนทุกกลุ่ม ในระยะยาวจะส่งผลให้อำเภอบ้านดุง กลายเป็นอำเภอต้นแบบการบริหารจัดการที่ดีเป็น best practicesระดับประเทศ
เกิดเป็นแบบแผนการพัฒนาเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงเพื่อเป็นต้นแบบการบริหารจัดการที่ดีผ่านกระบวนการประชารัฐ	การพัฒนาอย่างบูรณาการและยั่งยืนทุกมิติ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในชุมชนอำเภอบ้านดุง และการพัฒนาแบบภาคีเครือข่ายโดยการเข้ามามีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ ในการบริหาร	เกษตรกร/ประชาชนทั่วไป	ในระยะยาวการพัฒนาในพื้นที่อำเภอบ้านดุงจะเกิดความยั่งยืนทุกมิติเศรษฐกิจ ชุมชนดี สังคมอายุอยู่ สิ่งแวดล้อมอุดมสมบูรณ์ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ชื่อผลงาน	ลักษณะผลงาน	กลุ่มเป้าหมาย / ผู้ใช้ประโยชน์	ผลกระทบที่คาดว่าจะได้รับ
	จัดการชุมชนเป็นต้นแบบการบริหารจัดการที่ดี		

21. การตรวจสอบทรัพย์สินทางปัญญาหรือสิทธิบัตรที่เกี่ยวข้อง

- ไม่มีการตรวจสอบทรัพย์สินทางปัญญา และ/หรือ สิทธิบัตรที่เกี่ยวข้อง
- ตรวจสอบทรัพย์สินทางปัญญาแล้ว ไม่มีทรัพย์สินทางปัญญา และ/หรือ สิทธิบัตรที่เกี่ยวข้อง
- ตรวจสอบทรัพย์สินทางปัญญาแล้ว มีทรัพย์สินทางปัญญา และ/หรือ สิทธิบัตรที่เกี่ยวข้อง

รายละเอียดทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้อง

หมายเลขทรัพย์สินทางปัญญา	ประเภททรัพย์สินทางปัญญา	ชื่อทรัพย์สินทางปัญญา	ชื่อผู้ประดิษฐ์	ชื่อผู้ครอบครองสิทธิ

22. มาตรฐานการวิจัย

- มีการใช้สัตว์ทดลอง
 - มีการวิจัยในมนุษย์
 - มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานด้านเทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่
 - มีการใช้ห้องปฏิบัติการที่เกี่ยวกับสารเคมี

23. หน่วยงานร่วมลงทุน ร่วมวิจัย รับจ้างวิจัย หรือ Matching fund

ประเภท	ชื่อหน่วยงาน/บริษัท	แนวทางร่วมดำเนินการ	การร่วมลงทุน	จำนวนเงิน (In cash (บาท))
ภาคการศึกษา (มหาวิทยาลัย/สถาบันวิจัย)			ไม่ระบุ	
ภาคอุตสาหกรรม (รัฐวิสาหกิจ/บริษัทเอกชน)			ไม่ระบุ	

*กรณีมีการลงทุนร่วมกับภาคเอกชน ให้จัดทำหนังสือแสดงเจตนาการร่วมทุนวิจัยพัฒนาประกอบการเสนอขอ

24. สถานที่ทำการวิจัย

ในประเทศ/ต่างประเทศ	ชื่อประเทศ/จังหวัด	พื้นที่ที่ทำวิจัย	ชื่อสถานที่	พิกัดสถานที่ GPS (ถ้ามี)	
				ละติจูด	ลองจิจูด
ในประเทศ	อุดรธานี	ภาคสนาม	อำเภอบ้านดุง	17.716369	103.283955

*องศาทศนิยม (DD)

25. สถานที่ใช้ประโยชน์

ในประเทศ/ ต่างประเทศ	ชื่อประเทศ/ จังหวัด	ชื่อสถานที่	พิกัดสถานที่ GPS (ถ้ามี)	
			ละติจูด	ลองจิจูด
ในประเทศ	อุดรธานี	อำเภอบ้านดุง	17.716369	103.283955

*องศาทศนิยม (DD)

26. การเสนอข้อเสนอหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของงานวิจัยนี้ต่อแหล่งทุนอื่น หรือเป็นการวิจัยต่อยอดจากโครงการวิจัยอื่น มี ไม่มี

หน่วยงาน/สถาบันที่ยื่น

ชื่อโครงการ

ระบุความแตกต่างจากโครงการนี้
.....
.....
.....

สถานะการพิจารณา

- ไม่มีการพิจารณา
- โครงการได้รับอนุมัติแล้วสัดส่วนทุนที่ได้รับ.....%
- โครงการอยู่ระหว่างการพิจารณา

27. คำชี้แจงอื่น ๆ (ถ้ามี)

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สู่ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชน ภายใต้โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ที่มาของการศึกษาวิจัยนี้คือการพบรายงานข้อมูลสภาพปัญหาการทำนาเกลือ ปัญหาการทำการค้าผลิตภัณฑ์เกลือและปัญหาด้านเศรษฐกิจสังคมที่เชื่อมโยงกับการทำนาเกลือสินเธาว์ในอำเภอบ้านดุง กอปรกับการให้ความสำคัญของนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากของรัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ 20 ปี ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ดังนั้นการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุงจึงถือเป็นประเด็นสำคัญที่จะต้องเร่งพัฒนาเร่งผลักดันและเร่งวางแนวทางที่ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อก่อให้เกิดการสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชนอำเภอบ้านดุงอีกทั้งผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยนี้จะมีความสำคัญยิ่งต่อหน่วยงานรัฐเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชนฐานรากอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

28. ลงลายมือชื่อ หัวหน้าโครงการวิจัย พร้อมวัน เดือน ปี

ลงชื่อ.....
(ว่าที่ รต.หญิงเพ็ญภา ปาละปิ่น)
หัวหน้าโครงการวิจัย
วันที่ 7 ตุลาคม 2560